

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 339

פנינים לפרשת דברים

מספרים כי הגאון רבי יהושע לייב דיסקין לא התפלל יותר מפעמיים על יד הכותל המערבי, משום שצערו היה כה גדול, עד כי כאשר היה שב לביתו משם, היה נופל ומתעלף מרוב תוגה וצער. ואף כשהיה רואה את הכותל מרחוק, היו זולגות מעיניו דמעות מרוב צער ויגון. כמה חבל שהעולם עסוק בימים אלו בשאלות צדדיות, באיזה אופן מותר לרחוץ הגוף בצונן או בפושרין וכדומה...

שיחה מיוחדת מכ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א,
על הרגשת הלב בימי בין המצרים והצער על חורבן בית המקדש

מאת: ח. יודלביץ

כשלמדתי בישיבה הקדושה בימי הבחורות, היה לנו גם סדר לימוד בטור וש"ע, וכשהגענו להלכות ברכת המזון, חזיתי מה שמביא רבינו ה'בית יוסף' שני טעמים, למה צריך להוריד את הסכין מהשולחן לפני שמברכים 'ברכת המזון'. טעם אחד מביא ה'בית יוסף' משמו של 'הרוקח', שהשולחן דומה למזבח, ועל המזבח נאמר 'לא תניף עליהם ברזל'. הטעם השני מובא בשם 'שבולי הלקט', שמספר שהיה מעשה בחסיד אחד, שפעם בירך ברכת המזון והיה סכין על השולחן לפניו, וכשהגיע לברכת 'בונה ירושלים', היה לו צער גדול כל כך על חורבן הבית ועל אריכות הגלות, עד שבא לידי סכנה רח"ל. ולכן מקפידים להסיר הסכין מעל השולחן. ובהשקפה ראשונה תמהתי אז על הבאת טעם זה שהוא מוזר בעינינו, כי רחוק הוא ממנו ומהמונינו.

שגלתה יהודה מעוני ומרוב עבודה, ואין לה מנחם מכל אוהביה, ואחר שהבית הגדול והקדוש אשר נקרא שמו הגדול עליו, היה לעיי חרבות ושועלים הלכו בו. ושניה בה יאמר, שבוה שלומדים אנו סיפור כזה, נתעורר לב האדם אל בוראו להצטער בצער השכינה ולבקש באמת על בנין ירושלים בברכת "ובנה ירושלים" בעומק הלב, והטעמים האלו היו לי למשיבי נפש.

אמנם אחרי העיון עיינתי בזה משום תרתי דאית ביה: הראשונה, שאכן ראוי לנו לדעת כי פעם היו אנשים במדרגות מופלגות כאלו, שצערם על צער השכינה היה גדול עד למאוד, עד כדי סכנת נפשות, שיהיה לנו סימן ומורה דרך שנדע איך צריך יהודי להיראות, כיצד צריך יהודי לכאוב את כאבה הגדול של השכינה הקדושה, אחרי

אמי מורתי מרת ריקל ע"ה היתה צדקנית ותמימה מאוד ובעלת מידות נפלאות, וגם מידת החסד שבה היתה להפליא. מאוד היתה מזהירה אותנו על עוון לשון הרע ועל 'שלום' שבין אדם לחבירו, ומרגלא בפיה לומר שאם מדברים בתוך הבית אודות מישהו, צריכים לדמות שאותו אדם שמדברים עליו עומד עתה מאחורי הדלת ושומע כל מה שמדברים עליו

גאב"ד העדה החרדית מרן הגאון רבי יצחק טוביה וויס זצוק"ל על בית אביו ואמו

אאמו"ר היה מחשובי ה'בעלי בתים' בעיר 'פעזינג', והיה תלמיד חכם מופלג ומרביץ תורה לרבים, והיה אומר שיעורים בביתו לבעלי בתים שלא על מנת לקבל פרס, ודכירנא שהיה לומד הרבה את מסכת 'נגעים'.

גם היה בעל דרשן נפלא, והרבה פעמים דרש ברבים דברי מוסר והתעוררות, והיה מדבר ברגש רב ובהתלהבות גדולה, ועל ידי זה היה מצליח להשיב מעוון רבים מבני העיר מפשוטי העם והמוני. גם היה ספרא רבה, והיו לו הרבה כתבים בשמעתא ובאגדתא, ורובם ככולם נאבדו בשנות הזעם, ורק מעט מהם נשאר תחת ידי.

דיבר בהתלהבות בכל רמ"ח איבריו וש"ה גידיו

היה בעל רגש גדול, וכל פעם כשדיבר דברי תורה, ואפילו בסעודות שבת בבית, דיבר בהתלהבות בכל רמ"ח איבריו וש"ה גידיו. וכמו כן כששר זמירות שבת, היה שר בלב מלא געגועים והיה מתרגש ומתלהב מאוד. ברוב התרגשות אף הלחין מעצמו ניגונים על כמה מזמירות שבת, למשל על פיוט 'מנוחה ושמחה' ועוד. בשנות הזעם בעת שהיה ב'פרעשבורג' ואני כבר הייתי ב'לונדון', כתב לי שאקפיד לשזור זמירות שבת עם הניגונים שהיו מזמרים בבית.

גם ברכת המזון שלו נאמרה בהתרגשות גדולה, ופעם בליל התקדש חג הפסח באמצע ברכת המזון, כשהגיע לברכת 'רחם נא', התעלף מרוב התרגשות, עד שהוצרכו לשאתו החוצה על הכסא עד שרווח לו. והפטיר רבינו שליט"א ואמר: כשראיתי את אבא מעלף בברכת המזון, הבנתי את מה שהביא הבית יוסף (או"ח סי' ק"פ) בשם שבלי הלקט, שהטעם שמכסין את הסכין בברכת המזון, משום ש"פעם אחת היה אחד מברך ברכת המזון וכשהגיע לברכת 'בונה ירושלים' ונזכר בחורבן הבית, לקח הסכין ותקעו בבטנו..."

וכן עבודת התפילה היתה אצלו בהתעוררות גדולה ומתון בכיות ודבקות. ואף בשנים שהצליח במסחרו, היה עושה את תורתו ותפילתו עיקר ומלאכתו עראי, ואף כשהיו קונים רבים מצפים עליו במשרדו, היה מאריך בתורה ותפילה בבית הכנסת, והיה בטוח בה' שלא יזיק הדבר למסחרו. ודכירנא הרבה פעמים כשנסע לרגל מסחרו מחוץ לעיר, והוצרך להתפלל בבית לפנות בוקר קודם נסיעתו, הייתי אז ילד ושכבתי על מיטתי ושמעתי איך שהיה

מתפלל כל מילה בדביקות נפלאה ובדמעות שלישי, ודם את פסוקי דזמרה אמר בניגון מלא דביקות. והפטיר רבינו שליט"א ואמר: הלוואי שאזכה שתהיה ה'נעילה' שלי כמו ה'פסוקי דזמרה' של אאמו"ר זצ"ל.

לפעמים זכיתי לשמוע אותו אומר לפני התפילה את הפיוט 'צמאה נפשי' בנעימות יתירה ובהשתפכות הנפש, וכן לפעמים בשבת כאשר היתה לו התעוררות מיוחדת והיה שר זמר זה. דרכו בקודש היתה שהיה הולך בכל בוקר לתפילת שחרית לבית הכנסת כשהיה מעוטר בטלית ותפילין וכדאיתא בשו"ע (או"ח סי' כה סעי' ב').

אאמו"ר היה רגיל לספר איך שניצל פעם על ידי מידת הביטחון והשלווה הנטועה בו, ומעשה שהיה כך היה: בסוף מלחמת העולם הראשונה היו הגויים שבעירו פראי אדם ומטורפים, כרגיל במצבים אלה, וערכו 'פוגרום' ביהודים, והשליכו את כל החפצים מבתי היהודים לרחוב. היה זה במוצאי שבת קודש בחצות לילה, והוא היה יושב אז ואוכל סעודת מלווה מלכה, ומספר לבני ביתו מסיפורי אליהו הנביא. וכשנכנסו הגויים לביתו, בביטחון בה' ובשלווה נפשו כיבדו לשבת ליד השולחן, ונתן להם לאכול, ואף פתח להם את הכספת שלו ונתן להם איזה סכום כסף, ובזה יצא ב'זול' מתחת ידם ונפטרו ממנו בשלום.

כשהייתי ילד בן שש לקחני פעם אאמו"ר זצ"ל אל גינה הסמוכה לביתנו, וישבנו על ספסל אחד, ולימד אותי את פרק 'איזהו מקומן' שאומרים בכל בוקר, ואמר לי אז: "אי אפשר לומד את המשניות הללו בלי להבין את הפירוש"...

מצווה. ומכאן גם כן נראה עד כמה דקדק אאמו"ר זצ"ל במצוות, כי היו ימי צר ומצוק, והפרוטה לא היתה מצויה אצלו, ואפילו הכי, הזמין עוד פרשיות כיון שלא היה מרוצה מהראשונים. שלחתי לו אז מכתב עם ב' שאלות: א. אם ללבוש 'גארטל' כמנהג החסידים. ב. אם לקשור התפילין כמנהגו - מנהג אשכנז, או כמנהג מו"ר האדמו"ר מסאסוב זצ"ל שרצה שאניח כמנהג ספרד, כנהוג אצל החסידים. על השאלה הראשונה השיב לי אאמו"ר זצ"ל שאוכל לחגור 'גארטל', ועל השאלה השניה השיב שלעת עתה אקשור כמנהג ספרד, רק שאעשה תנאי שלעתיד אשנה בחזרה למנהג אשכנז. למעשה נתאחרה קבלת מכתב תשובתו עד אחרי הבר מצוה ולא עשיתי תנאי, ולכן עד היום אני קושר כמנהג מו"ר זצ"ל כמנהג ספרד.

באותם הימים שלח לי אאמו"ר זצ"ל גם 'חוברת' ובה דרשה מוכנה לבר מצוה שהכין בעבורי, אולם למעשה לא היה לי היכן לומר זאת, כי באותם ימים היה נהוג לחוג ולדרוש בשבת אחרי הבר מצוה, ואילו בשבת אחרי הבר מצוה כבר לא הייתי בלונדון עקב מאורעות המלחמה, והחוברת עודנה בידי. בבר מצוה קבלתי בסך הכל כמה ספרים בודדים. האדמו"ר מסאסוב נתן לי ספר 'קיצור שולחן ערוך' מו"ר רבי שאול שאפער נתן לי ספר 'שב שמעתתא', מאן דהוא נתן

היה רגיל ללמוד הרבה בספר 'חובת הלבבות' בשער הביטחון, ובכלל בהיותו בדרכים ובנסיעות היה רגיל ללמוד ספרי מוסר, כגון בספר 'ארחות צדיקים'. ואמר רבינו (שליט"א): עדיין נמצא תחת ידי ה'ארחות צדיקים' של אאמו"ר, ובכמה מקומות מסומן שם מקום לימודו, בעיקר ב'שער התשובה'.

היה דבוק בצדיקי הדור, והגם שנתגלגל בגלילות אשכנז ונהג להתפלל בנוסח אשכנז ולנהוג כמנהגיהם, מכל מקום היה נוסע לפעמים לאדמו"רים, בפרט כאשר הזדמנו והגיעו לעיר 'וויען' והיה שולח 'פתקאות' עם פדיונות להרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל, וכמה פעמים ששלח אותי לדואר לשלוח פתקאות ל'בעלזא', והיה משבח את דרך החסידים שעובדים את השי"ת בשמחה.

הבר מצוה שלי היה מיועד להיות ביום ד' כי תבוא ט"ו אלול תרצ"ט, ומכיוון שכן מיד בבואי ללונדון עמלתי והשגתי ג' וויזא'ס (אישורי כניסה) לאנגליה לאאמו"ר זצ"ל, ולאחי הב' שרגא יהודה, ולאחותי הי"ד, בכדי שיהיה ביכולתם לבוא לאנגליה לבר שלי ולהישאר שם כבר, על כל אחד מהם הייתי צריך לומר לשלטונות תירוץ אחר, על אאמו"ר זצ"ל אמרתי שצריך לבוא מפני ה'בר מצוה', וזה היה מילתא דמסתברא, על אחי אמרתי שבא בתור 'סטודענט' ללמוד בישיבה - ושלחתי לו משום כן 'הזמנה' מישיבת הגר"מ שניידער זצ"ל, ועל אחותי אמרתי שתבוא לעבוד אצל אדם בתור משרתת, אך לבסוף לא איסתיעא מילתא, ולא הצליחו להגיע לאנגליה לבר מצוה.

[באגב אורחא אמר רבינו (שליט"א) "זכורני שפעם עבר מלך אנגליה באזור של היהודים בגייטסהד', ובאמצע נסיעתו קפץ אחד מהילדים הפליטים, התקרב אל המלך והתחנן בבכיות שיאשרו 'אישורי כניסה' להוריו ולמשפחתו, ואכן פעלו תחינותיו וזכה להציל את משפחתו.. ראיתי אז במוחש את מה שכתבו הספרים על חודש אלול שכאשר 'המלך בשדה' ניתן להתקרב אליו ולבקש ולפעול הרבה, יותר משאר ימות השנה...]

לפני הבר מצוה שלח לי אאמו"ר זצ"ל תפילין, וכתב לי: שאת הבתים הזמין מפולין, כי שם היו בתים יותר טובים, ואילו את הפרשיות הזמין מסופר ב'פרעשבורג', אך כשקיבל את הפרשיות לא היה מרוצה מהם, ולכן הזמין פעם שניה מסופר אחר, ולפיכך נתאחר הדבר וקיבלתי את התפילין רק ימים ספורים לפני הבר

המשך בעמוד 30

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

לאחר שחרורו של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זי"ע ממחנות ההשמדה של הצורר הנאצי, התבטא הרבי ואמר כי אכזבתם של המשחררים הייתה עצומה; "היינו בטוחים שרק המשיח הוא שיגאל אותנו ולא האמריקאים"...

לקט מיוחד על המבקשים גאולה, והכמיהה לבנין בית המקדש

זי"ע, ושטח בפניו את בעיותיו. הוא תאר בהרחבה את הקשיים בגידול הצאן, והמשיך לדבר על כל הפרטים ופרטי הפרטים, מבלי לשים לב לשעה המתארכת.

כל אותה עת ישב ה'אוהב ישראל' מקשיב ומחריש. לפתע פרצה אנחה עמוקה מלבו, והוא פנה לסוחר הכבשים ואמר: "אתה מדבר כל הזמן על הכבשים שלך, ושכחת לגמרי את האסון הכבד שאירע הבוקר לעם ישראל"...

"איזה אסון אירע הבוקר?", שאל הסוחר בבהלה.

נענה הרבי ואמר: "כנראה שכחת שבית המקדש חרב, ועם ישראל

לא יכול היה להקריב הבוקר את קרבן התמיד..."

"אוי! לא קיימנו היום את המצוה של 'את הכבש האחד תעשה בבוקר'..."

הכמיהה והתפילה לגאולה ישראל וגלות השכינה, מקבלת משנה תוקף בימי בין המצרים. בימים אלו כל אדם מישראל שופך כמים לבו לפני ה', ומתחנן על הקץ לגלות. הגאון רבי חזקיהו יוסף מיישקובסקי שליט"א, סיפר דבר מופלא על הרבנית שטיינמן ע"ה, כפי שמובא בשמו בספר 'ברכי נפשי':

בערב ר"ח הגיעה הרבנית לבית הכנסת, כדי להתפלל תפילת יום כיפור קטן. היה זה בתקופה שבה אירעו צרות רבות רח"ל, הבכיות בעזרת הנשים עלו למעלה ראש. כולן הבינו שיש להעביר ברחמים מרובים על שארית ישראל, ולבקש מהקב"ה שיחוס וירחם עלינו, ויצילנו מן הצרות הבאות ומתרגשות לעולם.

בתום התפילה, פנתה הרבנית ע"ה אל כמה ממקורבותיה, ואמרה להן:

לאחר שחרורו של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זי"ע ממחנות ההשמדה של הצורר הנאצי, התבטא הרבי ואמר כי אכזבתם של המשחררים הייתה עצומה; "היינו בטוחים שרק המשיח הוא שיגאל אותנו ולא האמריקאים"...

בימים עברו, מצא כל יהודי מפלט לצרותיו, בציפייה לביאת המשיח בגאולה השלימה. כיום, למגינת לבנו, אנו חשים עצמנו כבני חורין וכאילו אין אנו חסרים כלום. כל תענוגי העולם הזה בהכשרים הכי מהודרים, מעופפים ונעים סביבנו, כמי שמבקשים ומתחננים; 'אנא! טלוגי אליכם, אנא! הכניסוני לפתחכם, טעמו וראו כי טוב'...

צערה של השכינה? חסרונו של המזבח? אורה של המנורה?

כמעט ואין אנו פנויים לחשוב על דברים כגון אלו. בלו"ז היומי אין זכר קלוש למושגים שכאלו, אך בלו"ז השנתי של חז"ל, ימים אלו כימים של פסק זמן מהווי החולין היומי, שבו אנו צריכים להעלות על הלב את זיכרון החורבן וצערה של השכינה הקדושה.

הנביא ישעיהו קורא לנו: "דברו על לב ירושלים", פירוש הדבר: סבורים אנו כי איננו מסוגלים לבכות על החורבן, אולם הנחה זו בטעות יסודה. נראה כי הדבר נובע מחוסר התעניינות מספקת. אולם, כאשר חושבים על הדבר, מדברים עליו וממששים בו, לבסוף לא רק מבינים אותו במוח, כי אם גם מרגישים אותו בלב, כפי שיכול להעיד מי שהתנסה בכך.

באחת מן השיחות שהשמיע הגאון רבי אביגדור נבנצל שליט"א, הועלו רעיונות להעלאת זיכרון החורבן, מהם נצטט להלן:

יודעים אנו כי בגלל ג' עבירות חרב המקדש, וממילא הדרך להשיבו אלינו אף היא מצויה בידינו, וזאת באמצעות תשובת המשקל שנעשה בכל הנוגע לאותן עבירות. על מנת להמחיש את הדבר, השתמש הרב נבנצל בדוגמה הלכותית מחיי היומיום: "כיצד נוכל לתקן את עוון שפיכות דמים בימינו?", שאל. אחת הדרכים לכך היא על ידי התבוננות בהליכתנו ובנסיעתנו בדרכים, באמצעות נקיטת הזהירות הנדרשת מאתנו, לבל ניכשל חלילה בשפיכות דמים. אדם יכול בעצם להיזכר בבית המקדש בעומדו ליד כל תמרור או רמזור, כאשר אומר הוא לעצמו: 'אינני עובר ברמזור אדום בכדי שלא לגרום לחורבן בית המקדש'...

הבעיה, שכל אחד מתפלל על צרתו

פעם בא סוחר כבשים לפני הרבי מאפטא, בעל ה'אוהב ישראל'

"אני מרגישה שהיה אפשר לנצל את כל הדמעות הללו שנשפכו כאן כמים, לדבר מועיל יותר, והוא - להתחנן בפני השי"ת שיחזיר אותנו אל חיקו, וישיב את השכינה אל מקומה, ויביא את משיח צדקנו. שהרי כשיבוא המשיח ויגאלנו, תיעלמנה כל הצרות!".

הרבנית הוסיפה ואמרה, שבוודאי אין לתאר ואין לשער את כוחה של דמעה הניגרת מעינו של יהודי, אבל הבעיה היא שכל אחד מתפלל על צרתו שלו, או לכל היותר על צרותיו של הציבור שבו הוא שוכן, ולא יותר מזה.

לא מנצלים את הדמעות לתפילה על כלל ישראל ועל גלות השכינה, ועל כך שתחזינה עיננו בשובו של השי"ת לציון ברחמים. כי אם היינו עושים זאת, בוודאי שהקב"ה היה מאזין לתפילותינו ומחיש לנו את הישועה.

משל למה הדבר הדומה? - למשלו של ה'חפץ חיים' שסיפר על בן מלך שסרחה, ואביו הרחיקו מארמונו, הגלהו הרחק הרחק, ושלח אותו לעבוד עבודת פרך אצל איכר פשוט שבפשוטים. לאחר שעברו כמה חודשים, התגעגע המלך לבנו, ושלח את מקורבו שילך אל האיכר ההוא, שיודיע לנסיך שאביו המלך מעונין לסייע לו, וישאלהו במה הוא זקוק לעזרה.

כשהגיע השליח אל הכפר בו שהה בן המלך, הזדעזע לראות את מצבו הנורא של הילד המעוּדן, שהיה מורגל בכל התפנוקים שבעולם, ועתה עליו לעבוד אצל איכר המרוחק כמרחק שמים וארץ מנימוסי מלכות.

כשהציג השליח את עצמו בפני בן המלך, ושאל במה הוא זקוק לעזרה, ביקש הנסיך שאביו המלך ישתדל אצל האיכר שלא ייתן לו עבודה כל כך קשה, ושייתן לו מדי יום קצת יותר אוכל...

כשחזר המקורב אל המלך ודיווח לו על בקשותיו של בנו, פרץ המלך בבכי, ואמר: 'הזהו בני?! כך נראה בן מלך?! זה מה שעומד לו בראש - שיתנו לו קצת יותר אוכל, ולא ישתעבדו בו?! הלא היה באפשרותו לבקש הרבה יותר! הוא היה יכול לבקש ממני שאשחרר אותו, שאחזיר אותו אל הארמון, ואכשירנו לימים שבהם יצטרך לאחוז בתפקיד המלך, ולענוד את הכתר לראשו! ...!'

כך גם אנחנו, אמר ה'חפץ חיים', מבקשים מהשי"ת שייתן לנו קצת יותר אוכל, קצת יותר פרנסה, קצת יותר נחת, אבל שוכחים את העיקר, ולא מבקשים על הגאולה, וחבל. כי אם היינו עושים זאת, בוודאי שבכלל מאתיים מנה, ועם גאולתנו - היו גם כל הצרות חולפות מן העולם!

מי הוא המוזר?

למענו של מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי זיע"א, נכנס אברך אחד ושאל:

"בשולחן ערוך נאמר כי בשעת ברכת המזון יש לכסות הסכין, לפי שיש חשש שבזמן שהוא אומר 'רחם נא על ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך' - ידקור עצמו בסכין מרוב צער על החורבן. והנה", שאל האברך, "מעולם הרי לא שמענו על חשש כזה, שאחד יזיק לעצמו כשמזכיר את חורבן בית המקדש?!".

רבי חיים שמע את שאלת האברך והשיב לו: "הדין לא מוזר. פעם כל איש פשוט היה מבין את חומר עניין החורבן, ומאבד את עשתונותיו כשמזכירו, עד כדי כך שהיה חשש אמיתי לסכנת נפשות. אנחנו, לצערנו הגדול - משונים, ולא ההלכה!".

ואל יאמר אדם: 'וכי בכוחי להביא את הגאולה?! הרי כל גאוני עולם ומצוקי ארץ הפילו על כך שיח ותחינה לפני בוראם, וביקשו והתחננו על ביאת המשיח, ולא נענו, ואני הקטן אוכל לעשות זאת?!'

אל יאמר זאת, אלא יתנהג כפי שמובא ב'מסילת ישרים', פרק י"ט - בביאור חלקי חסידות, וזה לשונו:

"ואם יאמר אדם מי אני ומה אני ספון שאתפלל על הגלות ועל ירושלים וכו', המפני תפילתי יכנסו הגלויות ותצמח הישועה? - תשובתו בצדו, כאותה ששנינו: לפיכך נברא אדם יחידי, כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם, וכבר נחת רוח הוא לפניו יתברך שיהיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת. ואף שלא תיעשה בקשתם, מפני שלא הגיע הזמן, או מאיזה טעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקב"ה שמח בזה".

למדנו מפורשות מדברי ה'מסילת ישרים' שכל אדם, גם בדורנו, יכול להתפלל אל השי"ת שיביא את משיח צדקנו, ויש להקב"ה נחת רוח מזה.

טובל פתו בכוס דמעותיו

אחד מתלמידי מרן הגאון בעל ה'חתם סופר' זצ"ל, רבי משה נובומסטר מהמבורג, מתאר בספרו 'זיכרון למשה' כיצד מרן זי"ע קיים בנפשו את מצוות זיכרון החורבן וצערה של שכינתא בגלותא, וכך הוא כותב: "פעם, בערב תשעה באב, התבודד החתם סופר בחדרו. הייתי סקרן מאוד לדעת את סיבת התבודדותו, כי הלוא ידעתי שבערב תשעה באב אחר הצהריים, אינו עוסק לא בדבר הלכה ולא בחיבור תשובות לשואלים. העזתי פניי ברבי, והצצתי דרך חור המנעול, ומה נורא המחזה שנגלה לעיניי: איש האלו-קים יושב ומקונן על חורבן הבית, על ידו מונח ספר ובידו כוס אשר לתוכה הזיל דמעותיו עד שנתמלאה, ובשעה שישב לאכול סעודה המפסקת לגם מכוס הדמעות, לקיים מה שנאמר 'האכלתם לחם דמעה ותשקימו דמעות שלישי'..."

את תלמידו של ה'חתם סופר' - רבי שמעון דייטש - שעלה לימים לירושלים, מצאו פעם בערב תשעה באב בשעת הסעודה המפסקת, כשהוא טובל את פתו בכוסית של דמעות.

"מאי האי?", שאלוהו חבריו.

"כך נהג מורי ורבי ה'חתם סופר" - נענה להם רבי שמעון - "שהיה סוגר עצמו בחדר מיוחד בערב תשעה באב אחר הצהריים, בוכה ומקונן על חורבן בית המקדש ועל גלות השכינה, אוסף דמעותיו בכוס, ואחר כך טובל בהן את פתו בסעודה המפסקת, לקיים מה שנאמר 'ושקווי בבכי מסכתתי'".

(חלקים מתוך מאמר של הרב בנימין כהן - המבשר תורני פנחס תשע"ח)

ביום תשעה באב, יום של צער על שכינתא בגלותא, יאסוף אדם אנשים ריקים מתורה ויחזירם למוטב. תשעה באב הוא הזמן להחזיר לקדוש ברוך הוא את ילדיו האבודים. אלה שזוכים להחזיר בתשובה את בניו של בורא עולם, עושים לו נחת רוח גדולה

הגה"צ רבי אריה שכתר זצ"ל: על מה עבודת היום בתשעה באב?

"אלה הדברים" (דברים א', א')

אל הגלות. יחד עמנו גם השכינה נמצאת בגלות, שרויה בצער גדול. בידינו לסלק את צער השכינה, אין הדבר תלוי אלא בנו ובמעשינו! בזכות ההתעוררות הגדולה ותיקון עצמנו וזולתנו, ישפיע ה' רוח ממרום, יחיש את בניו המקדש ויחדש מינו כקדם, ונזכה לשוב לימים של קרבת ה' בעבודת ה' בבית תפארתנו.

הצורה הנכונה לאמירת תוכחה

בתחילת חומש דברים נאמר: "אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל". במשך שלושים ושישה ימיו האחרונים, כמנין "אלה", מא' בשבט ועד יום פטירתו בז' אדר, הוכיח משה רבנו את ישראל ומנה בפניהם את כל המקומות שהכעיסו בהם את ה'.

מלשון הכתוב "אלה הדברים" מדייק ה'אור החיים' הקדוש, "שכל ארבעים שנה שהיה משה רועה ישראל במדבר - לא דיבר להם קשות זולת אלה הדברים הוא שדיבר קשות. והגם שמצינו שאמר להם (במדבר כ', י') 'שמעו נא המורים', לא אמר דבר זה לכללות ישראל, אלא לחלק אחד שהיו מורים בהוראה, אבל לכל ישראל לא דיבר קשות זולת אלה".

העולה מן הדברים הוא:

במשך ארבעים שנה משה לא הוכיח את ישראל בצורה קשה, אלא בצורה רכה.

גם עתה, משכבר החליט להוכיחם בצורה קשה, הוא נזהר בכבודם, כמו שכתב רש"י: "לפי שהן דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות

מוזב בספר 'סדר היום': מי שלא הולך בדרך ה', הריהו בצרה גדולה, ומי שבצרה - הקב"ה משתתף עמו בצרתו: "עמו אנכי בצרה" (תהילים צא, טו). נמצא אפוא, שיש לקב"ה צער גדול מכך שבניו לא שומרים תורה ומצוות. השכינה שרויה בצער. לכן - כותב ה'סדר היום' - ביום תשעה באב, יום של צער על שכינתא בגלותא, יאסוף אדם אנשים ריקים מתורה ויחזירם למוטב. תשעה באב הוא הזמן להחזיר לקדוש ברוך הוא את ילדיו האבודים. אלה שזוכים להחזיר בתשובה את בניו של בורא עולם, עושים לו נחת רוח גדולה.

בא אלי חוזר בתשובה, שחי מקצבת נכות מהצבא ויושב כל היום בכולל, הלימוד שלו הוא יותר קריאה מאשר לימוד. קשה לו להבין את דף הגמרא, הכל אצלו מקשה אחת - הקושיה, התירוץ...

הוא הגיע מעולם אחר, הראש שלו איננו ראש של תורה, הלך המחשבה שלו שונה, המושגים קשים לו.

אמרתיו לו: "אתה חייב להתחיל להבין את הגמרא מהשורש!".

סידרתי עבורו תלמיד חכם מובהק שילמד אתו על בסיס יומי, כפי שמלמדים תלמיד מתחיל בחיידר. וראו זה פלא! אחרי כמה שבועות הוא נהיה אדם חדש. הוא פשוט התחיל לחיות את הדף, להבין את הסוגיה. הוא התחיל לקבל ראש של תורה!

כמה נחת רוח יש לקדוש ברוך הוא מאדם כזה. הוא עזב את כל מנעמי העולם הזה, התקרב לבורא עולם והוגה בתורתו הקדושה.

תשעה באב מסמל את הצער שיש לקב"ה, צער השכינה. עלינו לדאוג לסלק את הצער הזה ולגרום לו שמחה ונחת רוח לפניו. זאת על ידי שמלמדים תורה את הזולת ומקרבים אותו לאביו שבשמים. אך לפני שמחזירים את האחרים בתשובה, צריך האדם להחזיר את עצמו בתשובה. לפני שהוא מתקן אחרים - שיתקן את עצמו.

אין לך כושר דיבור? אתה מרגיש שאין לך יכולת לשכנע אחרים? אין בעיה, אתה יכול לעשות זאת בלי להחליף מילה עם איש. פשוט מאוד, תתקן את עצמך. כשאדם מתקן את עצמו, יש לכך השפעה רוחנית עצומה, הן על הקרובים והן על הרחוקים, שכלל אינם מכירים אותו. מכח התיקון העצמי של האדם הוא משפיע השפעה רוחנית על אחרים שאף הם יתקנו את עצמם.

חורבן הבית הרחיק אותנו מבורא עולם כביכול. בעוונותינו הושלכנו

פתאום הרב הוריד את עיניו הקדושות, חיוך נראה על פניו והוא פונה לבן שלי: "אבל תצטרך לשלם על זה, אתה יודע! אתה תצטרך לגמור את הש"ס בתמורה!". הבן שלי אומר לי שאומר לרבינו שהוא מסכים. רבינו חזר ללימוד הגמרא, תוך כדי שהוא מחזיק לו עדיין את ידיו. אמרתי לרבינו: "לו בני מסכים, אז יהיו לו ילדים?", ורבינו אומר: "אבל לסיים את הש"ס בשנה!..."

סיפורים אישיים מיוחדים ומחזקים ממרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

הרב אברהם ישעיהו שטרן עם מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

מאת: הרב אברהם ישעיהו שטרן

"וַיִּבְרַךְ אֶתְכֶם פֶּאֶשֶׁר דְּבַר לְכֶם" (דברים א', י"א)

הבן שלי היה נשוי שלוש שנים ולא היו לו ילדים, הילדים מתחתיו כבר נפקדו בילדים והיה כבר קצת לחץ... אמרנו לו את הסגולות שתמיד רבינו אומר, לעשות הבדלה על היין ולהתחיל לגדל זקן, הוא עשה את הסגולות ובינתיים אין ילדים.

לאחר תקופה היתה חתונה בבני ברק לבן אחי באולם 'ארמונות חן' שקרוב מאוד לבית רבינו, והצעתי לבן שלי איתי להתברך אצל רבינו. כמובן שכששמעו זאת בחתונה, אז כל האחים שלי והאחיינים שלי ביקשו להצטרף, וכולנו הגענו לבית רבינו...

הבית היה מלא אנשים, הגעתי בלי לתאם. מיד הבנתי שזה לא מתאים כעת, היה נראה שרבינו רוצה לחזור ללמוד, הרב אומר כעת רק 'בוה'ה'... אמרתי לבן שלי: "בוא נחזור לחתונה, כי אני מחכה לעת רצון", אבל כבר היה מידי מאוחר מכיוון שפתאום הנכד ר' יעקב ישראל שואל אותי: "מה אתה רוצה? סבא מסתכל עליך", היה נראה שרבינו רוצה לדעת בשביל מה באתי...

רבינו מסתכל עלי, אמרתי לרבינו: "זה הבן שלי שאני כ"כ הרבה מבקש בשבילו, הוא כבר גדל זקן ועושה הבדלה על היין, מה שהרב אמר ואין לו עדיין ילדים". רבינו לקח את ידו ולחץ אותה בחום.

ופתאום בהפתעה גמורה רבינו מרים את עיניו הקדושות, ומסתכל לתוך העיניים של בני. לא דקה ולא שתיים אלא שלוש דקות תמימות שרבינו בוהה עליו. במושגים של רבינו זה היה נראה נצח. הבן שלי רועד, מה קורה כאן? והנכד רואה את הלחץ של הקהל מאחורה ומבקש: "סבא, הוא רוצה ברכה לילדים!".

אך רבינו לא היה איתנו בכלל, הוא היה בעולם אחר. פתאום הרב הוריד את עיניו הקדושות וחיוך נראה על פניו ופונה לבן שלי:

"אבל תצטרך לשלם על זה, אתה יודע!"

ורבינו אומר: "אתה תצטרך לגמור את הש"ס בתמורה!". הבן שלי פונה אלי ואומר לי שאומר לרבינו שהוא מסכים. רבינו חזר ללימוד הגמרא, תוך כדי שהוא מחזיק עדיין את ידיו של בני. אני אמרתי לרבינו: "לו בני מסכים, אז יהיו לו ילדים?", שאלתי. ורבינו אומר:

"אבל לסיים את הש"ס בשנה!..."

אמרתי לבני: "אתה מסכים? צריך לגמור את זה בשנה!" והבן שלי, שהרגיש שזו עת רצון שעוד רגע חולפת, אמר לי מיד: "אני מסכים!". חזרתי עם התשובה, ואמרתי לרבינו: "בני מסכים, אבל רבינו מבטיח לו ילדים?"

ואז הרב אומר: "אם הוא יקבל על עצמו בתוך תשעה חודשים אני מבטיח!". ... ורבינו בירך בכל לב.

יצאנו החוצה ובני אמר לי שיש לו סחרחורת, אם אני מחשב נכון זה אומר שצריך ללמוד 13 דפים כל יום!

מאותו רגע הבן שלי עזב את הכולל, והתחיל ללמוד כל הימים והלילות, קבלתי ד"שים מאנשים שרואים אותו בבית כנסת, שלומד עד אמצע הלילה, כמובן שמשפחתו התגייסה לעזרתו.

כעבור תקופה, הייתי בחו"ל והבן שלי מתקשר ואומר לי: "אני רוצה לבשר לך שיש לנו בשורה טובה!".

כשהגעתי לארץ נסעתי מיד לבית רבינו, ובישרתי לו שהברכה שלו פעלה כבר. רבינו הגיב בפשטות: "אתה רואה אל תהיה ברכת הדייט קלה בעינייך"... ככה רבינו הגיב לברכות שלו. רבינו ראה את הברכה שלו, כיהודי שבירך מכל הלב ולא כצדיק גוזר.

לסיום אני חייב להודות לאבי מורי איש החסד, רבי שמואל יצחק ב"ר יום טוב ליפמן שטרן זצ"ל, שנפטר ב"ב אב תשע"ב, אשר השריש בנו את אמונת החכמים, ורק בזכות זו קרבת את עצמי לרבינו, וזכיתי בעקבות זה לקיים מצוות "ולדבקה בו".

(מתוך הספר 'בצילו')

מרוב תדהמה, החל ליבו של מיסטר מקס לפעום בחזקה, וחום גופו עלה. הארוחה אותה סיים זה עתה - התהפכה במעיו, והוא חש מיחויים מוזרים בכל גופו... "אין זה כי אם צדק אחי!" - הוא אמר בליבו, ומאחר וזה עתה היה עד לגילוי רוח הקודש, בבית מדרשו של אחיו ובשרו אשר הגיע מרוסיה, הוא החליט לאתרו בכל מחיר ולבקש ממנו עצה אשר תציל את חייו...

המגיד הגה"צ רבי שבתי יודלביץ זצ"ל על 'האח שהפסיק להכיר את אחיו'

"וְאֶשְׁלַח מְלָאכִים מִמְדַבֵּר קְדָמוֹת" (דברים ב', כ"ו)

היה היו שני אחים, בערבות רוסיה הרחוקה, אשר אביהם ואמם הלכו לבית עולמם בהיותם ילדים קטנים רכים בשנים, והותירו בודדים וגלמודים בזה העולם. האח האחד, הגדול מביניהם - נקרא בשם חיים, ואילו אחיו הקטן נשא את השם מרדכי. אחים טובים היו השנים, אחים אוהבים ודואגים זה לזה. כל עוד היו שניהם יחדיו, בעיירת הולדתם אשר ברוסיה - לא זזה יד האחד מידו של רעהו, את כל מעשיהם עשו בשותפות, ואף את כאבם ושמתם - נוהגים היו לחלוק זה עם זה.

דא עקא, שביום מן הימים נפרדו דרכיהם. מרדכי הצעיר, החליט כי קצה נפשו בחיי האבינו, וכי מואס הוא בחיים שכאלו - בהם עליו לעמול בפרך בכדי להשיג טרף בצמצום עבור עצמו ועבור בני משפחתו.

"החלטתי לעקור מכאן, להפליג לאמריקה הרחוקה - היבשת החדשה המשופעת בעושר וברוחה כלכלית, ולבנות שם את עתידי בנחת!" - בישר הוא ביום מן הימים לאחיו, והציע לו להצטרף אליו בדרכו אל הבלתי-נודע.

אולם חיים סירב. ידע הוא היטב כי כשם שמשופעת היבשת החדשה בזהב ובעושר - כך בה במידה נעדרת היא אפילו קורטוב של רוחניות, אין בה תשתית מינימלית לחינוך הילדים, אין בה רבנים יושבי על מדין אין בה בתי כנסיות ובתי מדרשות, ובכלל - אמריקה של אותם הימים היתה בבחינת 'ארץ אשר כל באיה בל ישובו' בכל הנוגע לעתידם הרוחני...

לפיכך, גמר חיים בליבו כי אם נגזר עליו לחיות את חייו בעוני ובמחסור - מקבל הוא על עצמו את דין השמים באהבה, אולם את נפשו ונפש עולליו הוא לא יפקיר תמורת שום הון שבעולם.

"אני נשאר כאן!" - הוא השיב נחרצות לאחיו אשר ניסה לשדלו ולדבר על ליבו כי יצטרף אליו, אולם בקשה אחת הוא ביקש: "אנא מוכן, מרדכי אחי היקר, אם יצליח ה' דרכך ואתה תתעשר ותעלה לגדולה - זכור נא את אחיך אשר נותר בערבות הקרח של רוסיה, ודאג מעט אף לעתידו!"...

מרדכי הבטיח, ונפרד מחיים בנמל לפני כבש האניה, ומרדכי נסע

עם כל בני משפחתו, ומרדכי עשה חיל והתעשר עושר מופלג, אולם מרדכי שכח לחלוטין את אחיו... בשעת הפרידה, היה הוא מוכן להשבע בכל היקר לו כי אם אך תהיה האפשרות בידו - הוא ישלח לאחיו חבילות חבילות של שטרות מזומנים... אולם כאשר שמן מעט, כאשר החלה ההצלחה מאירה לו פניה - הוא העדיף להתעלם לגמרי מאותן הבטחות...

מסופר על בעל צדקה אחד בשם ר' ברוך, יהודי ירא שמים אשר מזיל היה מהונו בעין טובה עבור כל ענין טוב וראוי, שביום מן הימים התעשר עושר מופלג, בנה לעצמו בית גדול אותו ריפד בשטיחים יקרים, ומני אותו היום ואילך - הוא לא התיר לאביזנים להכנס אל הבית, שכן חשש הוא פן יטנפו את השטיחים...

אדם-גדול אשר שמע על המהפך - היטיב להגדיר זאת במשפט אחד קולע, וכך הוא אמר: "בתחילה - היה אותו נדבן בבחינת 'ברוך' מרחם על הבריות, אולם קרה מה שקרה, וכעת הוא בבחינת 'ברוך' מרחם על הארץ..."

איך שיהיה. טבע העולם הוא כי כאשר האדם עולה לגדולה - הוא שכח עולם ומלואו. וכעת אינו מרוכז כי אם בעצמו. וזה מה שקרה למרדכי מיודענו. מאז התעשר - הוא שכח לחלוטין את כל הבטחותיו החגיגיות והתחייבויותיו משכבר הימים, ואפילו ייסורי

מצפון הוא לא חש בליבו...

אכן, לא רק את אחיו שכח מרדכי... גם את אביו. אביו שבשמים - הוא שכח עד מהרה, כאשר הוא אינו מקפיד אפילו על שלשת הנושאים עליהם הקפידו אבותינו במצרים ובזכותם הם נגאלו... אבותינו במצרים - לא שינו את שמם, את לשונם ואת מלבושם; ואילו מרדכי הלזה - החליף עד מהרה את שפתו לשפה האנגלית בה הוא עשה שימוש בעסקיו, שינה את מלבושו לחליפה מחוייטת ומהודרת כמנהג הגבירים בארץ הזהב, ואף את שמו - הוא התאים לרוח התקופה והמקום כך ש'מרדכי' - נהיה ל'מיסטר מקס'... השם 'מרדכי' כבר לא התאים למעמדו החדש בקהילת אנשי העסקים שבניו יורק רבת'...

את ביתו - בנה מרדכי בפאתי העיר. בית גדול ורחב ידים אשר גינה גדולה משתרעת סביב לה, ובה עצי נוי ומדשאות מרהיבות עין. למעשה, לא היה זה בדיוק בית... היתה זו מעין טירה קטנה, מוקפת בגדר אבנים ושערים בכל פתחיה, שערים בהם עמדו שומרים והגבילו את הכניסה למוזמנים בלבד... כך חי לו מרדכי חיי רווחה, ועולמו הישן, העולם שבעיירה, שברוסיה הרחוקה - נשכח לחלוטין מליבו.

ומה עם חיים, עם האח אשר נותר מאחור?

ובכן, חיים המשיך בחייו השגרתיים, שלח את ידו במלאכות מזדמנות, אשר הצליחו לכלכל את משפחתו בצמצום. מאחיו, ממרדכי - הוא לא שמע מאומה מאז עזב את העיירה, והדאגה לשלומו קיננה בליבו והתערבה עם שאר דאגות הקיום היומיומיות. ככלות הכול, הלא לא היה לו מה לעשות בכדי להועיל לאחיו - גם אילו זקוק היה לעזרתו... כך נקפו להן השנים, מרדכי - עושה חיל באמריקה ומרבה את הונו מיום ליום, ואילו חיים, אחיו - מתמודד עם בעיות הקיום.

גם את ילדיהם, את הבנים ואת הבנות - חינוכו השנים על פי השקפת עולמו. ילדיו של חיים - גדלו והתחנכו כמובן בבתי חינוך על טהרת הקודש, וצעדו בדרכו של אביהם - דרך ישראל סבא. גם ילדיו של מרדכי אחזו מעשה אבותיהם בידם, הם למדו בבתי ספר הרחוקים מכל ניחוח יהודי אמיתי, ומשבגרו מעט - החלו משתלבים בעסקיו המסועפים של אביהם העשיר.

והנה הגיעה שעת דודים. בנותיו של חיים הגיעו לפרקן, ארבע בנות אשר נולדו בזו אחר זו, ולרש אין כל להוצאות החתונה - נדוניה ראויה לשמה... לא ידע חיים מאין יבוא עזרו. אולם השליך את יתרו על אביו שבשמים אשר דאג לו מעודו ועד היום הזה, את ליבו מילאה השמחה, על שזוכה הוא לראות נחת יהודית אמיתית מבניו ובנותיו. אלא שבאחד הימים הגיע לאזניו של חיים, או ליתר דיוק לאזני אשתו - מידע חשוב, אשר הם סברו כי עלול להוות פתח הצלה בעבורם. אל העיירה הגיעה שמועה על פיה מרדכי, האח האובד אשר הפליג אל ארץ רחוקה לפני שנים כה רבות - עושה חיל בעסקיו, ואף התעשר הוא עושר גדול.

"הבה נשגר מכתב אל מרדכי אחיך, ונבקש כי יעזרנו מעט בהוצאות הכבדות המשכימות לפתחנו!" - הציעה הרעה, וחיים סבר וקיבל. על אף שלא היה זה מכבודו לפנות אל אחיו, אשר שכחו מלב ולא נזכר בקיומו עד עצם הרגע הזה, ועד בכלל - הוא היה מוכן אפילו

**"אני נשאר כאן!" - הוא השיב
נחרצות לאחיו אשר ניסה לשדלו
ולדבר על ליבו כי יצטרף אליו,
אולם בקשה אחת הוא ביקש:
"אנא ממך, מרדכי אחי היקר, אם
יצליח ה' דרכך ואתה תתעשר
ותעלה לגדולה - זכור נא את אחיך
אשר נותר בערבות הקרח של
רוסיה, ודאג מעט אף לעתידו!"...**

להתבזות, ובלבד שלא יראה את בנותיו יושבות בבית וממתנות בעוד שערן מלביין...

עוד באותו הערב הוא התיישב וכתב מכתב חם למרדכי - אחיו האובד. מכתב בו פירט את כל אשר עבר עליו מאז נפרדו דרכיהם - ועד לעצם היום הזה, דרש בשלומו של אחיו האהוב, אשר על ראשו הרעיף שבחים למכביר, ובסיום - העלה את בקשתו לתמיכה וסיוע בשעתו הדחוקה.

"נתון אני בצרה, ולא סתם צרה - אלא צרה כפול ארבע... ארבעת בנותי ממתנות בביתי, וזקוק אני לעזרתך בכדי לראותן תחת החופה!" - סיים חיים את מכתבו, ושלחו באמצעות הדואר אל הכתובת אשר מסרו לו יודעי דבר.

מכתבו של חיים הגיע לידיו של מרדכי אחיו, או בשמו המעודכן 'מיסטר מקס' - בעודו סועד את סעודת הצהריים. זהו מנהגם של הגבירים: הם אוהבים לקרוא את המכתבים המופנים אליהם בעת סעודתם... המכתב עצמו הגיע עם עוד צרור גדול של דואר, והוא הוגש לבעל הבית בידי משרת הדור בלבשו, על גבי טס מוזהב ומפית לבנה פרוסה עליו - על פי כל גינוני הטקס.

המכתב הראשון אשר נפתח על ידי מיסטר מקס, עסק בענייני מסחר. היה זה ידיד אשר ביקש להזמין דרכו כמות גדולה של סחורה, בתנאי תשלום נוחים. קריאת המכתב הסבה לעשיר עונג רב, וחיוך של קורת רוח פשט על פניו. המכתב השני הגיע מאפריקה - ואף הוא עסק בענייני מסחר, ואילו המכתב השלישי היה מכתבו של חיים. המכתב אשר שמו וכתובתו של האח התנוססו על צידו האחורי בכתב רוסי מוכר להפליא.

להפריש מדי יום סכום צנוע, אותו הוא חסך באמתחתו לשם ההפלגה באניה אשר באמצעותה יוכל לעבור את האוקיינוס ולהגיע עד לחופי אמריקה.

כך, לאחר מספר חדשים בדרכים - הגיע חיים לאמריקה, ומיד פנה לאתר את ביתו של אחיו על פי הכתובת אשר היתה בידו.

כאשר הגיע אל הבית והבחין בשמירה ההדוקה סביבו, כאשר הוא ראה באיזה ארמון מתגורר לו אחיו הצעיר - הבין חיים כי בודאי שמן ליבו של אחיו ונאטם משמוע אל זעקתו...

"אין ספק!" - הוא אמר בליבו. "בודאי אם אציג את עצמי ואבקש להפגש עם אחי - הוא יסרב לראות פני! עלי לנקוט, אפוא, בתחבולה אשר תאפשר לי להכנס לכל הפחות אל ביתו של מרדכי, ואזי אוכל אולי לרכך את ליבו לב האבן, ולגרום לו להחליץ לעזרתי!".

וממחשבה - למעשה.

חיים ניגש אל השומר אשר עמד בפתח טירתו של מרדכי, וביקשו למסור לבעל הבית כי עומד בפתח יהודי אשר מבקש לשוחח עמו אודות עסק חשוב. השומר עשה כאשר נצטווה. הוא סיפר למיסטר מקס כי יהודי בבלויי סחבות מתדפק על שערי ביתו, ומבקש להפגש עמו בעניין עסקי.

כאשר שמע מיסטר מקס את דברי המשרת - הוא הורה להכניס את הזר, מתוך סברה כי אפשר וסוחר יהלומים הוא... שכן כך היה מנהגם של סוחרי היהלומים באותה תקופה: הם היו לובשים סחבות ומעמידים פנים כאילו עניים מרודים המה, וזאת בכדי שלא יעלה בדעתו של אי-מי לשדדם וליטול את ממונם...

אלא שכאשר נכנס האורח אל חדר עבודתו של הגביר, הוא עמד עד מהרה על טעותו. לא ניתן היה לטעות בתווי הפנים הכה-מוכרים, תווי הפנים אשר אולי נוספו בהם כמה תלמים בעקבות הצרות אשר פקדו את האח, אולם מלבד זאת - לא חל בהם שינוי משמעותי...

אלא שאם סבר חיים כי אחיו יתבייש למראה פניו ויקבלו בסבר פנים יפות - הרי שטעה הוא בטעות חמורה, ועל טעותו הוא עמד חיש מהר... שכן מיסטר מקס כבש את רגשותיו, ובפנים אטומות פנה אליו ושאלו בתמימות מעושה: "יסלח לי כבודו, אולם מי הוא ומה שמו? מה מבקש הוא בבית?"...

בתחילה, ניסה חיים להעמיד את אחיו על זהותו, ולעורר את רגשותיו. הוא סבר כי אולי אין אחיו מזהה את פניו בשל השנים שחלפו. אולם כאשר ניסה להזכיר לו נשכחות ולהציג את עצמו - התנער הלה מכל זיקה משפחתית, וציין בקרירות כי אין לו כל מושג על מה מדבר האורח הנכבד... "אין לי כל אח!" - הוא פסק נחרצות, והתנצל בפני האורח אם נפל קרבן לטעות מצערת...

ברגע הראשון - סבר חיים לשוב על עקבותיו, ולברוח כמטחווי קשת מאחיו אשר בגד באחוה והפנה לו עורף. אולם כאשר נתן אל ליבו את רוב התלאות אשר עליהן התגבר בדרכו עד הלום - לא מצא הוא את העוז בנפשו לשוב על עקבותיו בידיים ריקניות. "עלי לעשות השתדלות לכל הפחות!" - הוא הרהר בליבו, ובמוחו עלה רעיון מקורי...

"אחי היקר מרדכי!" - הוא פנה אל בעל הבית. ולא שעה לנסינות

לקראת המכתב הזה לא שמח במיוחד מיסטר מקס. הוא היה מעדיף להדחיק את זכרונות הילדות הללו אל תא אחורי במוחו, ולא לפתוח פתח לייסורי מצפון אשר עלולים להטריד את מנוחתו... לפיכך, הוא החליט מבלי מחשבה מרובה, להשליך את המכתב הטומן בחובו זכרונות כואבים. וכך הוא עשה על אתר... המכתב הסגור מצא את דרכו אל סלסלת האשפה הממוקמת מתחת לשולחן...

ובינתיים, חיים ואשתו ממתנינים לתשובתו של מרדכי, האח האובד. שבועיים חולפים, שלושה שבועות, חודש כבר עבר - וכל תגובה לא מגיעה. בכל בוקר הם עומדים על יד החלון וממתנינים לדוור אשר אולי יביא עבורם את בשורת הישועה מעבר לים, אולם בכל יום חולף לו הלה על יד ביתם, ומדלג אל הבית הבא... "לא... גם היום לא הגיע מכתב!" - הם היו אומרים זה לזה, ופותחים במסכת חדשה של המתנה מורטת עצבים ליום הבא.

לאחר חודש וחצי של המתנה, חודש וחצי של תקווה אשר נכזבה דבר יום ביומו - העלה חיים את האפשרות כי המכתב לא הגיע ליעדו.

"אילו היה אחי מקבל את מכתבי - הוא היה נענה לבקשתי בלי ספק, או לפחות משיב לי דרישת שלום מרחוק! חוסר הענותו למכתבי - מעיד בודאי על כך שלא קיבל את מכתבי, ועל כן עלי לשוב ולכתוב לו שנית!" - אמר חיים לרעייתו, ועוד באותו ערב כתב מכתב שני לאחיו אשר מעבר לים.

אלא שגם גורלו של המכתב השני היה זהה לחלוטין לגורל אחיו הבכור, וכך עלה גם בחלקו של המכתב השלישי... לאחר שלושה מכתבים אשר לא גררו בעקבותיהם כל תגובה - הבין חיים כי דברים בגו.

"אין הסבר אחר מלבד ההסבר המצער, על פיו מתכחש אחי למצוקתי ומפנה לי עורף בעת צרתי!" - הרהר הוא בליבו, והחליט בעצת אשתו לצאת בעצמו אל אחיו, לפוגשו פנים אל פנים, ולנסות בדרך זו לרכך את ליבו.

דא עקא, שסכום הכסף הנחוץ לשם הנסיעה הארוכה לאמריקה - לא היה מצוי ברשותו של חיים האביון... הלא אילו היו מעותיו מזומנות בידו - הוא לא היה משחית את זמנו ומשפיל את כבודו בנסיון לגייס את עזרתו של אחיו הבוגד...

בלית ברירה החליט חיים כי את הוצאות הנסיעה הוא יממן מעבודה שוטפת במהלך המסע, כאשר הוא בוחר בעבודה אשר היתה מקובלת למדי באותם הימים: שהיה לצד מיטתם של חולים בלילות...

כיום, כאשר בכל מקום ישוב ישנו בית-חולים - אין אנו מכירים מקצוע מעין זה, אולם בימים עברו, כאשר החולים טופלו בביתם על ידי הרופא המקומי - היה צורך באדם אשר ישהה בשעות הלילה על יד מיטתם, ויזעיק את הרופא במקרה של החמרה במצבם חלילה.

ובכן, בעבודה זו בחר חיים, ובאמצעותה הוא הצליח לממן את מסעו מעבר לים. בימים - הוא היה מתקדם בכל אמצעי תחבורה אשר עמד לרשותו, ובלבד שלא עלה בדמים מרובים; ואילו בלילות - הוא היה שומר על חולים בבתייהם ומרויח את לחמו ואת הצטרותיו למשך היממה הבאה... מלבד זאת - דאג חיים

למעלה כה עליונה... כעת, כאשר סכום הכסף צרור היה היטב באמתחתו - לא היתה לחיים כל מניעה לגלות את סודו, והוא הסביר לאחיו בפשטות:

"דע לך, כי לא נביא אני ולא בן נביא, ואף רוח הקודש לא הופיעה בבית מדרשי. אבחנתי, על פיה עומד אתה לסיים את חיך תוך עשרים וארבע שעות - התבססה על ניסיוני בלבד, נסיון אותו רכשתי בחדשים האחרונים..."

"את מסעי הנה, לאמריקה, מרוסיה הרחוקה - מימנתי באמצעות עבודה אשר עבדתי בדרכי, עבודה כמשגיח רפואי על חולים בלילות. במהלך עבודתי זו - נתקלתי פעמיים בחולה אשר איבד את הכרתו בעת משמרת, ובשתי הפעמים לא היו בפי הרופאים בשורות טובות עבורו... בכל פעם בה הגעתי אל הרופא וסיפרתי כי החולה עליו השגחתי איבד את ההכרה - דע הרופא לחרון בכירור כי בעוד עשרים וארבע שעות לא יהיה הוא בין החיים!"

"והנה, כאשר הגעתי הנה, לאמריקה, אל ביתך, וגיליתי כי הכרתך אבדה עד שאינך מכיר את אחיך, עצמך ובשרך - ידעתי לפסוק על פי ניסיוני כי נמצא אתה בסכנת חיים מיידית... לפיכך פניתי אליך והמלצתי לך לשוב בתשובה, שכן חשש כבד מילא את ליבי, פן אלו הן שעות חיך האחרונות... זה הכל!" - סיים חיים בחיך, ומרדכי - אשר הבין כי הלך שולל אחר תעתועיו של אחיו - בוש ונכלם, ואף מיהר לבקש את סליחתו על התנהגותו המחפירה..."

זהו הסיפור, והוא ממחיש היטב מה קורה בדרך כלל לאדם אשר עולה לגדולה ומתעשר... כפי שהקדמנו, במצבים מעין אלו נוטה האדם לשכוח לחלוטין את הקרובים לו ביותר, והוא מתרכז אך ורק בעצמו ובטובתו המיידית..."

אולם משה - דעת אחרת היתה עמו... בעודו לבוש בפאר, מתגורר כנסיך בבית המלך, ונהנה ממעמד גבוה ומכל טוב - הוא לא שכח את אחיו היהודים! הוא לא התרכז אך ורק בעצמו, אלא להיפך! נתן עיניו וליבו לשאת עמם בעול גלותם, "ויצא אל אחיו - וירא בסבלותם!!"

(מתוך דרשות המגיד - פסח)

ההכחשה מצידו... "ודאי סבור הינך כי באתי אליך עד כאן, עד לאמריקה הרחוקה, בכדי לבקש את עזרתך הכספית... אולם טועה אתה בטעות חמורה! מטרת ביקורי אינה לשם בקשת עזרתך, אלא אדרבה! למענך! למען הצלתך!"

"דע לך" - לחש חיים באזני אחיו הנדהם - "כי לא נותרו לך כי אם עשרים וארבע שעות בלבד לחיות וכן אלו הן שעות חיך האחרונות! פונה אני אליך כאח-בכור, ומפציר בך: אנא! הצל את נשמתך! חזור בתשובה בעוד הנר דולק, בזמן בו ניתן עוד לתקן!" - סיים הוא את דבריו, פנה ויצא מן החדר.

מרום תדהמה, החל ליבו של מיסטר מקס לפעום בחזקה, וחום גופך עלה. הארוחה אותה סיים זה עתה - התהפכה במעיו, והוא חש מיחוסים מוזרים בכל גופו... "אין זה כי אם צדק אחי!" - הוא אמר בליבו, ומאחר וזה עתה היה עד לגילוי רוח הקודש בבית מדרשו של אחיו ובשרו, אשר הגיע מרוסיה בכדי לבשר לו על מותו הקרב - הוא החליט לאתרו בכל מחיר ולבקש ממנו עצה אשר תציל את חייו... ואכן, כך הוא עשה... שליחים דחופים נשלחו אל כל בתי הכנסיות אשר בניו-יורק, רצים שוגרו אל בתי המלון והאכסניות הרבות הפזורות ברחבי העיר, ומקץ כמה שעות נמצא האח האובד והוזמן אחר כבוד בשנית אל ארמונו של אחיו.

כאשר הגיע הפעם אל חדרו של אחיו - ציפתה לחיים קבלת פנים שונה לחלוטין מזו לה זכה לפני שעות ספורות... "אוי! אחי היקר והאהוב! כמה התגעגעתי לראותך!" - נפל מרדכי על צווארו... "הלא קודם אך חמדתי לי לצון, ואילו אתה קיבלת את הדברים כפשוטם!" - הוסיף הוא והצטדק, כאשר הוא ממחר לגשת לגופו של ענין...

"רואה אני כי זכית לרוח הקודש וכי יודע אתה את הנסתרות מעיני בני-אדם" - החמיא מרדכי, ומיד המשיך וביקש: "אנא ממך, גלה לי מה עלי לעשות בכדי להינצל מגזר הדין הנורא המרחף על ראשי! כיצד אוכל להציל את נפשי מרדת שאולה?"...

וחיים נענה לבקשה, והעניק את עצתו בו במקום: "ידוע, כי צדקה תציל ממות... אם ברצונך להציל את נפשך - הרי שעליך לשקול לידי במזומן סכום נאה, אשר די יהיה בו בכדי להשיא את ארבעת בנותי הבוגרות ברווח!" - הוא אמר ומרדכי אפילו לא התווכח... בו במקום הוא פתח כספת נסתרת, שלף מתוכה חבילות של שטרות, והחל ממלא את אמתחתו של אחיו בירוק הירוק הזה..."

"עתה יכול אני להניח את דעתך, ולבשרך כי לא תמות!" - הכריז חיים בבטחה, ומיסטר מקס נרגע בו במקום... ליבו שב לפעום כסדרו, וחום גופו התייצב..."

כעת, מאחר וכבר התוודע אל אחיו והכיר בקיומו ובוהותו; כעת, לאחר ששקל את הכסף אשר התבקש ליתן - כבר לא היתה סיבה שבעולם אשר תוכל לעכב את מרדכי מלהסב בנחת עם אחיו ובשרו, ולהחליף חוויות תוך שיחה נעימה על דא ועל הא... האחווה שבה לשכון בין שני האחים כמקדם, והם חזרו לשוחח כמו בימים הטובים ההם..."

במהלך השיחה, עלה לדיון שוב ענין רוח-הקודש המפעמת באח הרוסי, ומיסטר מקס ביקש לשמוע לפרטי פרטים כיצד זכה אחיו

יצאתי משם, והרגשתי שסתם בזזתי שלוש שעות מהחיים שלי... אין סיכוי שאדם בגילו ובמעמדו, עם המורשת המשפחתית שלו יתחיל להניח תפילין בגיל כזה, רק בגלל שמישהו ענה לו על השאלה שהציקה לו...

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי, עם מסר חזק מאוד על הכח העצום שמונח בידיים של כל אחד מאיתנו, להשפיע על אחרים ועל זרעם אחריהם

אליעזר (לייזר) רוט

"הבו לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנִבְנִים" (דברים א', י"ג)

באחרונה שוחחנו עם מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי, ובתוך הדברים שמענו ממנו כמה סיפורים מיוחדים במינם, הממחישים בצורה יוצאת דופן, את כוחה העצום של כל פעולה שאנחנו פועלים, ואת היכולת הטמונה בפיו של כל אחד מאיתנו, לגרום שינוי לטובה ולהציל דורי דורות של יהודים מרדת שחת. "היה זה לפני שנים רבות", סיפר הרב יוטקובסקי, "באותה עת עסקתי בעניין של מכשיר אלקטרוני כלשהו, שהייתי זקוק לפיתוח גירסה שלו, שתתאים לשימוש בציבור החרדי בלי חשש איסור בשבת ובחול, כחלק מהעיסוקים הציבוריים שלי.

"כשהתחלתי להעמיק בעניין, נאמר לי שיש איזה מומחה אחד, אדם שאינו שומר תורה ומצוות, שמתגורר ביישוב מסוים, ושמתאים לביור וליוון של הנושאים האלו, כולל הדרכה לגבי הפיתוח של הגרסה המתאימה.

"קבעתי איתו פגישה, ואכן הגעתי בתאריך המיועד ובשעה שקבענו. "הוא קיבל אותי במאור פנים, ניהלנו שיחה מקצועית ורצינית, קיבלתי את הייעוץ שרציתי, ופניתי ללכת.

"אבל לפני שיצאתי, חשבתי לעצמי, למה לא לנצל את ההזדמנות? הרי התידדתי איתו במהלך השיחה, למה שאני לא אגמול עמו חסד ואציע לו להניח תפילין...

"שאלתי אותו: 'נו... תפילין כבר הנחת היום?', הוא לא הפתיע אותי כשענה בשלילה.

"שאלתי אם הוא רוצה להניח, והוא שוב ענה בשלילה. 'אני יש לי שאלה אחת, אם תענה עליה תשובה שתניח את דעתי, אני מבטיח לך להניח היום תפילין, וממחר אני אניח תפילין כל בוקר'...

"אמרתי לו: 'בוא נראה מה אתה שואל... והוא שוב לא הפתיע אותי בכלל ושאל את השאלה הכי נדושה והכי מוכרת: 'על האמונה לאור השואה'.

"ביקשתי ממנו שיביא בבקשה ספר תנ"ך, כשהוא הביא, אני פתחתי אותו בפרשת בחוקותי, וביקשתי שיקרא אותה מהחל ועד כלה, ואז יענה לי את התשובה בעצמו...

"הוא קרא והגיב, וכך נפתח לו ויכוח סוער. אני ראיתי שזה לא יהיה קצר, הורדתי את החליפה והכובע, והתיישבתי מולו לויכוח שנמשך

זמן ארוך, וכלל גם טונים גבוהים במיוחד.

"בסופו של הויכוח הוא אמר לי שהוא צריך עוד לחשוב על זה, ולראות אם התשובות שלי הניחו את דעתו.

"יצאתי משם, והרגשתי שסתם בזזתי שלוש שעות מהחיים שלי. אין סיכוי שאדם בגילו ובמעמדו, עם המורשת המשפחתית שלו, יתחיל להניח תפילין בגיל כזה, רק בגלל שמישהו ענה לו על השאלה שהציקה לו. הוא הרי לא באמת חילוני בגלל שיש לו שאלות באמונה. הוא חילוני כי ככה גידלו אותו, וזה נחמד לו להישאר במקום הזה.

"נו שוין... לפחות ניסיתי..."

גידולים שגידלתם

עברו כעשרים שנה מאותו סיפור. יום אחד אני מגיע לביתו של חבר, ושם פגשתי בחור שבדיוק היה שם גם כן, בעל תשובה. מאחר וישבנו יחד, הייתי נחמד ושאלתי אותו איך קוראים לו, והוא משיב לי מה שם משפחתו, שאלתי אותו: "אתה קשור במקרה לאותו פוליטיקאי בכיר שנשא את השם הזה והיה מראשי המדינה בשנים הראשונות להקמתה?", הוא אומר שכן.

המשכתי לברר: "אתה אולי הנכד של המומחה לאלקטרוניקה, שמתגורר ביישוב זה וזה?"... והוא משיב לי בחיוב. "אכן זה הסבא שלי..."

צחקתי ואמרתי לו שהוא מזכיר לי אירוע נוסטלגי. "סבא שלך היה אדם מאוד נחמד", אמרתי לו, "לפני עשרים שנה בזזתי עליו שלוש

הפנים של הבחור אורו! העצב התהומי שנשקף מעיניו התחלף בשמחה ואושר! הוא הזדקף במקום שלו בתחושת חשיבות. האברך שלמד איתו הבין טוב מאוד למה כיוונו דברי, ואמר לי בחיוך: "תפסת שני ציפורים במכה אחת... התכוונת אליו, אבל גם אני הוחמאתי מהדברים שלך..."

חשב המוקדן וחשב, עד שזכר שהוא מכיר איזה אברך שמתפלל באותו בית כנסת בו מתפלל הבחור הזה. הוא הרים אליו טלפון ושאל: אתה מכיר בחור בשם מוישה ג. שמתפלל בבית הכנסת שלכם?... האברך השיב בחיוב: "אני מכיר אותו בהיכרות שטחית", הוא אמר, "חוץ מזה שאני יודע שזה השם שלו אני לא יודע שום דבר נוסף אודותיו. אף פעם לא דיברתי איתו..."

אומר המוקדן לאברך: "דידי, עכשיו אתה הולך לדבר איתו והרבה. דע לך שהבחור הזה בסכנה, יש לך תפקיד עכשיו לקרב אותו ולהשפיע עליו בימי בין הזמנים, כדי שגם בחודש אלול הוא יחזור בשמחה..." השיב האברך למוקדן: "דידי, חפש לך מישהו אחר... אני לא איש של קירוב, אין לי כלום עם הבחור הזה ואני לא יודע איך לקרב אותו..." אבל המוקדן משיב לו: "אין לי מישהו אחר. פשוט אין! אני לא מכיר אף אחד אחר בבית הכנסת שלכם, רק אותך אני מכיר ולכן אני מטיל את האחריות עליך!"

האברך ניסה להתחמק, אבל בסופו של דבר הבין שהוא התקווה האחרונה של הבחור הזה. חוץ ממנו אין עוד אף אחד שיכול לעשות משהו.

הוא היה בטוח שהניסיונות שלו לא יניבו שום תועלת, הרי אין לו שום ניסיון בקירוב והוא לא יודע מאיפה להתחיל אפילו. אבל הוא חשב לעצמו, האברך הזה, שאם הוא לא יעשה לפחות מאמץ קטן לעצור את ההתדרדרות של הבחור הזה, הוא לא יוכל לסלוח לעצמו אחר כך כשיראה להיכן הגיע אותו בחור.

בשבת הקרובה, הוא ניסה לחפש הזדמנות שתתאים לגשת אל הבחור ולפתוח עמו בשיחה, אבל לא הצליח.

והנה מגיעה תפילת המנחה, אצלם בבית הכנסת נוהגים שנוטלים ידיים לסעודה שלישית בבית הכנסת עצמו, ולאחר מכן יושבים לסעודה שלישית בצוותא, והאברך החליט לעמוד על יד הבחור, ולפתוח איתו כביכול בשיחה אקראית תוך כדי המתנה לנטילת ידיים. דא עקא, בדיוק

שעות של ויכוח עקר. התווכחנו על השואה ועל השגחה פרטית ועל שכר ועונש ועל אמונה בבורא עולם, הוא כמובן לא קיבל ממני אפילו לא חצי מילה, ואני יצאתי ממנו בפחי נפש, כי הבנתי שזה היה בזבוז זמן... אני לא יודע למה בכלל התחלתי להתווכח אתו, הרי מלכתחילה הייתי אמור להבין לבד שלא יצא לי מזה כלום..."

הבחור הסתכל עלי בעיניים נוצצות ואמר לי: "שני דברים אני רוצה לומר לך: קודם כל, סבא שלי אדם ישר. הוא אולי לא הודה בזה בפה מלא, אבל אני בטוח שאחרי שהוא שמע את התשובות שלך לשאלות שלו, זה בוודאי עשה אצלו שינוי, גם אם קטן, זה היה שווה את זה.

"דבר שני שאני רוצה לומר לך, שבשעה שאתה התווכחת עם סבא שלי, ישב שם בצד הנכד שלו. ילד כבן עשר. אתה בכלל לא שמת לב לנכד, אבל אני, הנכד, הקשבתי לכל מילה. אני ראיתי שאתה מסביר בלהט, אני ראיתי שסבא שלי התחיל לגמגם קצת, והבנתי שאתה ניצחת בוויכוח.

"באותו זמן לא הבנתי את כל מה שדיברתם, אבל כן הבנתי שהאמונה היהודית היא לא כזאת מופרכת כמו שטענו אצלנו, שלחרדים האלו, גם אם הם שחורים ונראים מוזר מאוד, יש להם שכל, הם אנשים שמבינים מה הם עושים, ושבעצם ייתכן מאוד שהם צודקים ואנחנו טועים..."

"מאז החלטתי שכשאני אגדל אני אבדוק את זה ברצינות, והנה אתה רואה אותי היום, בעל תשובה כבן 30, עשיתי שינוי בחיים בזכות אותן שלוש שעות שאתה חשבת שבזבוז אותן לחינם..."

מחמאה שהצילה

הסיפור הזה, שהוא אמיתי לגמרי, מלמד אותנו דבר עצום: אין לך מושג כמה הפעולות שלך משפיעות על הזולת. אתה בונה עולמות, ולא יודע על זה. אתה מחזיר יהודי בתשובה שלמה, ובמשך עשרים שנה נדמה לך שסתם בזבוז שלוש שעות.

בהקשר לזה אני רוצה לספר סיפור מדהים, ששמעתי מחבר העוסק בטיפול בבני נוער.

הסיפור הזה קרה לפני כמה שנים, עם בחור שהתקשר למוקד הטלפוני של אחד הארגונים, ושיתף את המוקדן שם במצוקה שלו. ההורים שלו מאוד מרגיזים אותו, אין לו חברים, הוא בודד בישיבה, בבית הכנסת אף אחד לא מדבר איתו... החיים שלו דפוקים.

אומר הבחור הזה, שהוא החליט שהוא כנראה לא נמצא במקום הנכון. עכשיו מתקרב סוף זמן קיץ, אין בישיבה לחץ כרגע כי עוד רגע בין הזמנים, בבין הזמנים הוא יתארגן ויתכונן, ונראה מה הוא יעשה בראש חודש, כי נמאס לו מהלחץ הזה ותחושת הבדידות שהוא מרגיש בישיבה.

אותו מוקדן ניסה לדבר על לב הבחור, אך ללא הצלחה. אך בקושי הוא הצליח לחלץ ממנו מידע על עצמו, מה שמו ובאיזה בית כנסת הוא מתפלל.

כשהסת"מה השיחה, נשאר המוקדן עם טעם חמוץ בפה. יש כאן בחור שעלול ליפול, בגלל שטויות. צריכים לעצור את זה, אבל אין שום דרך. הוא איתן בדעתו, והיחסים שלו עם ההורים והחברים ירודים מאוד, אין מי שיוכל להשפיע עליו... עצוב מאוד.

כאלו מסתובבים בינינו? אתם יודעים כמה אנשים, צעירים וגם מבוגרים, זקוקים לחיך שלכם, למילה הטובה, למחמאה, להתעניינות ולשאלת שלום?

הרי בכל קהילה ובכל מקום יש אנשים יותר חלשים מבחינה חברתית. הם שקטים, הם לא יודעים להידחק ולהתערב בשיחה. בגלל זה צריכים לגזור עליהם בדידות לכל ימי חייהם? אנחנו לא יכולים לקרב אותם קצת, לתת להם הרגשה טובה? למה???

בדיוק אתמול יצא לי להיכנס לבית מדרש של איזו ישיבה של בחורים חלשים, סוג של ישיבה טיפולית. לכל בחור שם יש אברך שלומד איתו...

הסתכלתי וראיתי שם בחור אחד שישב ממש כבוי, האברך שלידו ניסה לעורר אותו ולדבר איתו, אבל הוא בקושי היה מסוגל לשמוע אותו.

לא יכולתי לראות את זה. ניגשתי לאותו אברך ואמרתי לו, כאילו אני מדבר אליו ומחמיא לו, כאילו אני בכלל לא מדבר על הבחור שלצדו: "תשמע, אני מסתכל פה על כל בית המדרש", אמרתי לו, "ואני רואה שאתה האברך הכי רציני. אתה יודע ללמוד עם בחורים הכי טוב מכולם... כל הכבוד!!!"

האברך לא הבין מה אני רוצה מהחיים שלו, הוא שאל אותי: "מה ראית? איך אתה רואה שאני יותר טוב מאחרים?..."

השבתי לו: "מה זאת אומרת? תראה את הבחור שלומד איתך! רואים שהחברותא שלך הוא הכי חכם מכל הבחורים פה, רואים עליו שיש לו יראת שמים ועדינות. אם הוא נראה כזה בחור מוצלח ורציני, בטח אתה האברך הכי טוב ומוצלח מכולם, אחרת לא היו נותנים לך דווקא עם הבחור הכי טוב בישיבה..."

הפנים של הבחור אורו! העצב התהומי שנסקף מעיניו התחלף בשמחה ואושר! הוא הזדקק במקום שלו בתחושת חשיבות. האברך שלמד איתו הבין טוב מאוד למה כיוונו דברי, ואמר לי בחיך: "תפסת שני ציפורים במכה אחת... התכוונת אליו, אבל גם אני הוחמאתי מהדברים שלך...". עכשיו נחשוב על זה, זה כל כך קשה להחמיא לבחור מסכן? זה כל כך קשה להחמיא לאדם נורמטיבי שאינו מסכן? למה לא לומר מילה טובה, לציין תכונה טובה שראית אצלו? אפשר להציל כך נפשות מרדת שחת, ואפשר גם סתם כך לשמח יהודים, ולעשות להם טוב על הלב. למה להפסיד את ההזדמנות הנהדרת לעשות זאת?

הגיע מישהו אחר ושאל אותי שאלה והוא הפסיד את ההזדמנות הזאת. הוא התבונן בבחור וראה שהוא נוטל ידיים באופן די קרוב לדרישות ההלכה... בא ואמר לו: "היי בחורצ'יק, אתה נוטל ידיים בצורה מקצועית. כל הכבוד!...". הבחור חיך, נהנה מהמחמאה אבל לא יכול היה לענות כי הוא כבר נוטל ידיים... אבל האברך לא ויתר, הוא ראה שאת המחסום הראשון הוא כבר הצליח לשבור. הבחור חיך! זה הישג ראשוני.

אחרי שבצעו על החלה, הוא פנה אל הבחור ואמר לו שאומרים בשם מרן החזון איש זצ"ל, שמתוך כל עשרה אנשים הנוטלים ידיים לסעודה, רק אחד נוטל כמו שצריך לפי ההלכה עם כל דקדוקי ההלכה הנדרשים... "אני רואה שאתה האחד הזה שיודע איך ליטול ידיים!", אומר האברך, והבחור כבר זורח מאושר...

"אני רוצה שתלמד איתי הלכות נטילת ידיים. אני בטוח שאם אלמד איתך ביחד, אוכל לשפר את ההבנה שלי ולהגיע לרמה גבוהה יותר בדקדוק בהלכות נטילת ידיים".

הבחור לא הבין מאיפה זה נופל עליו... "שאני אלמד חברותא איתך? אתה מבוגר ממני ב-15 שנה...". אבל האברך לא ויתר, ובימי 'בין הזמנים' הם למדו כל יום הלכות נטילת ידיים במשנה ברורה, במשך רבע שעה... לאחר מכן היו מפטטים קצת ונפרדים, כל אחד לדרכו. כשהגיע ראש חודש אלול, התקשר אותו בחור למוקד, ואמר למוקדן עמו שוחח בפעם הקודמת: "שלא תהיה עצוב, אני רק רוצה לספר לך שבסוף אני כן ממשיך בישיבה!".

המוקדן שאל אותו מה קרה, מה השתנה, והבחור השיב לו בהתלהבות: "אתה יודע כמה חברים יש לי בבית הכנסת שלנו? יש לי פה חברה, יש לי חברותא, אני לא רוצה להפסיד את כל זה..."

מאז הסיפור הזה כבר עברו לא מעט שנים, אותו בחור עומד כיום בראש המשפחה שהקים לתפארת, ובעזרת ה' עוד יהיו לו בנים ובני בנים יראים ושלמים, וכל זה בזכות מה? בזכות אותו אברך שהבין שאין אף אחד אחר שלוקח אחריות, ושהוא לא יכול להימנע מלעשות את המינימום הנדרש, כדי לטהר את המצפון שלו...

קלי קלות

מכאן תצא הקריאה לציבור הרחב: רבותי, אתם יודעים כמה בחורים

הרצאות, שיעורים וסיפורים בענייני החורבן מיוחד לתשעה באב

עכשיו בקו השיעורים של דרשו

077-2222-666 או *4992 (שלוחה 7/2/10)

משה חיים הבחין באבן שלו. ראשו התחיל להתערפל, עיניו היטשטשו בחוסר אימון. 'אילו הייתי יודע... אילו הייתי יודע'... מלמל לעצמו רגע לפני שנפל ארצה בסערת רגש, על סף ההתעלפות "בית המקדש הולך לרדת", נשמעו לחשופים, "היינו כחולמים"...

הלבבות פיעמו בקול. ולא בתור גוזמא. אלפי שנות גלות גשמית ורוחנית עומדות לקראת סיומן. "מי פילל ומי מילל, שדווקא בדור עני זה תתגלה שכינתו ותיראה מלכותו?"

הרה"ח אהרן כהן

משה חיים עמד נרעש ונסער. הוא כבר הפסיק להתייחס לדמעות החמות שזלגו והרטיבו את בגדי השבת. ההרים וכל סביבותיהם מלאים היו, ודחוסים ברבבות-רבבות אנשים שעמדו כמותו מרוגשים עד כלות.

דורות דורות של אנשים חינכו את בניהם באמונה שלמה, שיום זה יבוא ויהיה. ועתה הם זכו. חלום של דורות קם לתחייה ונהיה למציאות.

יום רגיל זה היה. בתי המסחר היו פעילים כרגיל. בבנקים עמדו אנשים והתחננו נואשות לעוד ארכה להשגת הכסף החסר. ופתאום...

כעת עמדו, עיניהם דמועו; "היינו כחולמים", נשמעו אנשים מפטירים בהתרגשות, בהודיה ושבח להשם יתברך, שזיכה אותם לראות בעין הגשמית את ישועת השם וגאולתם של ישראל.

המח התקשה להאמין. הלב כבר לא היה יכול לחכות עוד רגע. "אנו? למה דווקא אנו? למה אני כן, וההוא... לא?", נשמע ישיש אחד מתייפח. כשלתע הוארו פניו למראה נכד - בנו הפעוט, שצפה בהתעניינות גוברת במיליוני היהודים שהתרכזו בירושלים עיר הקודש. הוא כבר לא יסבול. הרהור שכזה מסתמא עבר בראשו, ולכך הוארו עיניו.

"בית המקדש הולך לרדת", נשמעו לחשופים. הלבבות פיעמו בקול. ולא בתור גוזמא. אלפי שנות גלות גשמית ורוחנית עומדות לקראת סיומן. "מי פילל ומי מילל, שדווקא בדור עני זה תתגלה שכינתו ותיראה מלכותו?", התרוננו לבבות רבבות יהודים, בכיסופים והשתוקקות להתקרב להשם...

ציפור לא צייצה. פעוט לא צפצף. אחד לא הסיר את המבט. המח והלב יחד נתאחדו בהתקשרות והתדבקות לרצונו יתברך, למול גילוי השכינה הנפלאה שנראה לעין כל.

המחזה היה מדהים. בית מקדש של אש על מכונו והיכלו ירד מן השמים, לעיני רבבות אלפי ישראל-מאמינים בני מאמינים, שראו עתה בעינם מה שהאמינו והשרישו בהם אבותיהם באמונה שלמה בביאת המשיח, אף על פי שיתמהמה, עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא...

בית המקדש הגדול והמפואר מורכב משורות סדורות של אלפי-

אלפי אבנים דוממות, שנפל בחלקן להידבק לשכינה, להיות חלק מהבית ששם שכינה שורה בישראל.

מכל אבן התנוצץ והבהיק שם המצוה, שבזכותה הונחה אבן זו, כך שאפילו בעין הגשמית השיגו את חישוב בניית הבית; מכל אבן התנוצצה שם המצוה שבזכותה ועל ידה נבנתה אבן או שורה זו... ואז זה קרה-

משה חיים הבחין באבן שלו. ראשו התחיל להתערפל, עיניו היטשטשו בחוסר אימון. "אילו הייתי יודע! אילו הייתי יודע!", מלמל לעצמו רגע לפני שנפל ארצה בסערת רגש, על סף התעלפות...

'היה זה אך לפני כחודש', נזכר משה חיים בעודו מנסה לייצב עמידתו, נסמך על יהודי שעמד קרוב אליו. יום חמישי זה היה. אחר שבוע שעבודתו התמשכה מעבר ומעל לזמן הקצוב, כשבמקביל קושי העבודה עלה אף הוא פלאים. ואז הגיע יום חמישי הזה, הזכור לו - לא לטובה.

מתחילת היום, הכל סבב על צד שמאל. על הבוקר, אחר שקרע עצמו מהמטה, מצא עצמו מתנחם בנחמת... בעוד מאות רכבים המחכים כמוהו, בצפירות רבות ללא סבלנות, לסיום העבודות בכביש.

אחר היה תורה של 'מכת חושך' בלא התראה, שהשתקעה בעסק. מפעם לפעם הבזיק האור כנותן לחשוב שהכל חוזר למסלול. ואז

בשנייה הראשונה התחרטתי שפנית אלי. הוא הסמיק עד שורשי שערו. צדקתי כשחשבתי שזה מאוד יביך אותו... אבל אחרי כמה שניות הוא התעשת ואמר לי: "אוקיי... שב, אני אספר לך למה אני נאנח..."

כשהגיעו ימי בין הזמנים... התחלתי לפרוץ. עכשיו אני בעל הבית על עצמי. היה לי סדר
יום שאתה לא תאמין. הייתי קם בחמש לפנות בוקר, רץ למקווה, לומד אחר כך גמרא

הרב עמרם בינעט

"הבו לכם אנשים חכמים ונבונים" (דברים א', י"ג)

לפני שנים אחדות, נכנסתי לבית כנסת בבית שמש, בשעת אחר
צהרים מוקדמת של אחד מימי 'בין הזמנים'.

בית הכנסת הקטן והצדדי היה ריק כמעט לחלוטין. רק אברך אחד
ישב שם, בשולחן הראשון, פניו אל קיר המזרח, ולפניו גמרא פתוחה.
הוא בהה בגמרא, ואני לתומי חשבתי שהוא לומד.

התיישבתי לי על הספסל האחרון, בקרן הזווית השניה של בית
הכנסת, פתחתי 'חסידישע ספר' והתחלתי לעיין, כך אני רציתי
'להתחמם' קצת, כשהתוכנית היתה לעבור בהמשך ללימוד גמרא,
והכנת הדפים הבאים של 'הדף היומי' לצורך השיעורים שאני מוסר.

פתאום אני שומע אנחה כבדה. אפילו גניחה.

אני מרים את עיני ומחפש את האדם הנאנח. אין אף אחד בבית
הכנסת חוץ מאותו אברך, שנראה היה צעיר למדי. "בטח התחתן
לפני חודשיים לכל היותר", הרהרתי ביני ובין עצמי.

מה יש לאברך צעיר כל כך לגנוח? בקושי התחיל את החיים וכבר
הוא מתלונן? אולי הוא סובל מכאבים? אולי הוא סתם נזכר בבעיות
שהיו לו בעבר?

החלטתי להתעלם, המשכתי לעיין בספר, ושוב אני שומע אותו
נאנח אנחה המשברת חצי גופו של אדם.

זה חזר על עצמו שוב ושוב, מדי כמה דקות הוא נאנח. אני כבר לא
הצלחתי להתרכז בספר שלפני. התלבטתי מאוד אם לגשת ולשאול
אותו מה קורה, אם הכל בסדר. מצד אחד, זה ברור שהוא לא יודע
שאני כאן, ואם היה יודע שיש עוד מישהו בבית הכנסת, הוא בטח
לא היה גונח, אולי זה יביך אותו כשיתברר לו שאני שמעתי את כל
האנחות האלו...

החלטתי להרעיש קצת. התחלתי להזיז את הספסל, להשמיע קול
חריקה, למדתי בקול, שישים לב שיש עוד מישהו בבית הכנסת. חוץ
מלהפיל סטנדרים וספסלים, עשיתי הכל...

אבל הוא לא שם לב. בהה בגמרא ונאנח שוב ושוב.

הבנתי שאין ברירה. אם הקב"ה שם אותי כאן, בבית כנסת שבו יושב
אברך וגונח, כנראה שהתפקיד שלי עכשיו זה לגשת ולשאול אותו
אם הוא צריך עזרה...

ניגשתי אליו, והערתי אותו בעדינות מהמחשבות בהן היה שקוע כל כך.

"סלח לי, אברכצ'יק, אני שומע שאתה נאנח. כואב לך משהו. אתה
מרגיש לא טוב???"

בשנייה הראשונה התחרטתי שפנית אלי. הוא הסמיק עד שורשי
שערו. צדקתי כשחשבתי שזה מאוד יביך אותו...

אבל אחרי כמה שניות הוא התעשת, ואמר לי: "אוקיי... שב, אני
אספר לך למה אני נאנח..."

"בישיבה הייתי בחור רגיל לגמרי", הוא אמר, "מה זה אומר רגיל?
בעצם לא כל כך רגיל. אני השתדלתי להיות רגיל, וזה אומר שהייתי
הרבה פחות מהרגיל. לא למדתי כמעט כלום.

"הרגשתי שהמסגרת מכבידה עלי, אני אוהב את החיים החופשיים
והמשוחררים. בישיבה אמרו לי מתי לקום, מתי ללכת לישון, מתי
לאכול ומתי לנוח, קבעו לי מה אני צריך ללמוד בבוקר ומה אחר
הצהרים.

"די! כמה אני יכול לציית לפקודות של אחרים? מה עם מה שאני
רוצה ואוהב לעשות? אם אני מעדיף ללמוד בקיאות בבוקר ועיון
אחר הצהריים? אם אני נמשך יותר ללימוד של מסכת זבחים ופחות
ללימוד של בבא קמא..."

"לכן למדתי רק ב'חצי מנוע'. לא התאמצתי יותר מדי. השתדלתי
לאחר לתפילה רק בכמה דקות כדי שהמשגיח לא יכעס, בסדרים
השתדלתי לפטפט בשקט כדי שלא ישמו לב, ובשיעורים הייתי
עושה את עצמי כאילו אני מקשיב כדי שלא לעורר את הדוברים

"עכשיו הגיע בין הזמנים, ואני לא מצליח ללמוד בכלל. אני יושב פה כבר שעתיים מול הגמרא, בוהה בה ולא מצליח ללמוד מילה. למה? אני לא יודע למה. אולי זה בגלל שהייתי רגיל לנצל את הזמן שהיה לי כאדם חופשי, ועכשיו אני מרגיש שאין לי שום לחץ..."

נכנסה לסחרור, את הילדה הלא נשואה כמעט שכחו, היא החלה להתבגר והאבא שלה הלך ואיבד את הזיכרון בקצב מהיר, עד שכבר היו צריכים לשמור עליו שלא ילך לכביש חלילה, ושלא ילך לאיבוד כי הוא לא זכר איך קוראים לו ואיפה הוא מתגורר. ביום מן הימים באה הבת בברית השידוכין בשעה טובה ומוצלחת, נקבע תאריך לחתונה, והנערה אומרת שהיא מאוד מאוד רוצה שאבא יבוא לחתונה, וילווה אותה לחופה.

אמרו לה שזה בלתי אפשרי, הוא לא במצב שאפשר לקחת אותו למקומות עם אנשים, והוא ממילא לא יבין איפה הוא נמצא בכלל ומי זאת הכלה שמתחתנת פה.

אבל הבת התעקשה מאוד, עד שבסופו של דבר הלכו לרופא הכי גדול בארץ בטיפול בדמנציה, והוא אמר שבדיוק הגיע לידיו עכשיו כדור שמחולל פלאות בקרב אנשים דמנטיים. "הכדור הזה עוזר לשש שעות בלבד", אמר הרופא, "הוא עולה 150 אלף דולרים. אני יודע שזה מחיר מאוד גבוה, אבל תאמינו לי שיש לי רשימה ארוכה של אנשים שסיכמו לקנות אותו, כדי להחזיר לעצמם את יקיריהם למשך שש שעות מארץ השכחה והדמנציה בה הם מצויים. אם תביאו לי בתוך יומיים 150 אלף דולר, אני נותן לכם את הכדור".

בני המשפחה החלו במסע מהיר לגיוס כספים, והצליחו לאתר איזה גביר אחד שהסיפור נגע ללבו ואמר שהוא מוכן לשלם 100 אלף דולרים, כדי שהכלה תוכל לשמוח בחתונתה עם אבא שפוי ונורמלי. המשיכו בני המשפחה, כל אחד נתן כפי יכולתו ויותר מכפי יכולתו וביחד השלימו את 50 אלף הדולרים הנוספים... אותם נתנו לרופא שאכן מסר לידם את הכדור הפלאי.

יום החתונה הגיע, וכדי שלא לבזבז את הזמן של השפעת הכדור, חיכו עד שזמן החופה התקרב. רבע שעה לפני תחילת החופה נתנו

מרבצם. בפועל למדתי די מעט, רק מה שנכנס לי באוזן ככה, בלי להתאמץ.

"אבל מה? כשהגיעו ימי בין הזמנים... התחלתי לפרוח. עכשיו אני בעל הבית על עצמי. היה לי סדר יום שאתה לא תאמין. הייתי קם בחמש לפנות בוקר, רץ למקווה, לומד אחר כך גמרא, מסכת קטנה כלשהי, מגילה, חגיגה, אפילו ברכות למדתי פעם אחת... לימוד קל יחסית.

"בשעה 7:00 הייתי מתפלל שחרית אחרי שעתיים וחצי של לימוד, אחר כך הלכתי הביתה לארוחת בוקר קצרה והייתי חוזר ללמוד מסכתות מסדר קדשים עד הצהריים... וגם שארית היום היתה נראית בהתאם. זה היה כיף של החיים שלי. כל השנה התגעגעתי לימי בין הזמנים ול'שטייגען' החזק שהייתי עושה במהלכם.

"לפני חודשיים התחתנתי (...), ועכשיו אני כל הזמן עושה מה שאני רוצה. נכנסתי לכוללים לפי בחירתי, ויש ב"ה שפע של כוללים אפשר ללמוד הלכה או גמרא, נזיקין או קדשים.

"עכשיו הגיע בין הזמנים, ואני לא מצליח ללמוד בכלל. אני יושב פה כבר שעתיים מול הגמרא, בוהה בה ולא מצליח ללמוד מילה. למה? אני לא יודע למה. אולי זה בגלל שהייתי רגיל לנצל את הזמן שהיה לי כאדם חופשי, ועכשיו אני מרגיש שאין לי שום לחץ, אני יכול ללמוד מתי שאני רוצה, כמה שאני רוצה ואיזה נושא שאני רוצה. אז זה כבר הוריד לי את כל החשק ללמוד..."

"אז הנה, עכשיו אתה יודע למה גנחתי... זאת הסיבה. אני ככה יושב כאן כבר כמה ימים, שעות אחדות מדי יום, ולא הצלחתי להתקדם אפילו עמוד אחד של גמרא..."

האמת שהאברך הזה מאוד הפתיע אותי. לא היה לי מה לומר לו. חשבתי קצת, ולאחר מכן אמרתי לו, שאני צריך לחשוב עוד הרבה לפני שאני משיב על דבריו. הוא תלה בי עיניים וקיווה שאני אסייע לו, אבל באמת הסיפור שלו עשה עלי רושם חזק, והרגשתי שאין לי איך לעזור לו. סיכמתי אתו שאני אבוא לפה לחפש אותו מחר באותה שעה. אם הוא יהיה, אולי אוכל לומר לו משהו.

חשבתי על זה הרבה באותו יום, ולבסוף התגבשה אצלי תובנה. היה לי משהו לומר לו, והחלק הכי מעניין שזה היה בעקבות סיפור, או יותר נכון משל, שקראתי לפני כמה שנים ב... עלון 'לקראת שבת'... למחרת הגעתי, הוא חיכה לי. פתחתי את פי וסיפרתי לו את המשל, אחרי שהוספת עלינו נופך משלי ושיניתי אותו מעט, וכך אמרתי לו: מעשה ביהודי אחד שהיה עובד לפרנסתו, וקובע עיתים לתורה. הוא הקים בית ומשפחה, גידל את ילדיו יחד עם אשתו בנחת ובשמחה, וב"ה הילדים התחילו להתחתן בזה אחר זה, עד שנותרה לו רק בת אחת אחרונה בבית.

והנה אירע דבר מצער מאוד. האב התחיל לשכוח דברים. הוא נהיה מבולבל... לקחו אותו לרופא ששלח אותו לאבחון וכעבור זמן קצר הגיעה התשובה: הוא לוקה במחלת האלצהיימר רח"ל.

שוד ושבר... יהודי צעיר, יש לו עוד בת לא נשואה. כל המשפחה

"כשהיית ב'שיבה', הסברתי לאותו בחור. "הרגשת שיש לך את כל הזמן שבעולם. לכן לא השקעת. בבין הזמנים, הרגשת שיש לך רק שלושה שבועות בחודש אב, רק חודש בחודש ניסן... היית תחת הרגשה של לחץ שלא להפסיק את זמן האיכות שיש לך, לכן הצלחת ללמוד.

"עכשיו, יש לך הרבה זמן איכות. אתה אדון לעצמך, אף אחד לא יאמר לך מה תעשה ומה תפעל..."

"אז קודם כל אני רוצה להקל עליך, ולבשר לך שבועות כמה חודשים אתה תראה שאדם נשוי הוא לא אדם חופשי... וכשהיו לך ילדים בעזרת ה' אתה תבין את זה ביתר שאת.

"אבל יתירה מזאת, אני חושב שאם אתה תפנים ותבין, שכל החיים שלנו פה בעולם הזה הם לזמן קצוב, אתה תתנהג אחרת. אתה תבין שאין לך את כל הזמן שבעולם. יש לך בסך הכל שמונים או תשעים שנה. מתוכם כבר התבזבזו לו עשרים שנה, כלומר אתה פה לעוד 60 שנה פחות או יותר... אתה יודע כמה יש לך להספיק בזמן הזה? אתה יודע באיזה לחץ אנחנו צריכים להיות עם כל יום שעובר ושלעולם לא ישוב?

תכניס את עצמך ללחץ של איבוד הזמן, ותראה שאתה מצליח להספיק הרבה יותר ממה שחשבת. כי כשאדם מבין שזמנו לחוץ, הוא ממוקד יותר, מרוכז יותר, ומתקדם בקצב מהיר יותר.

הבעיה הגדולה ביותר של האדם היא מריחת הזמן, המחשבה שיש לו את כל הזמן שבעולם.

את אותו אברך לא פגשתי מאז, אני לא יודע איך הדברים שלי השפיעו עליו, אבל אני כן יכול לומר לכם שעלי הם השפיעו. הם חידדו אצלי ביתר שאת את ההבנה הזאת, שכדי להצליח בחיים, אנחנו צריכים להחזיר לעצמנו את ההבנה שהזמן קצר והמלאכה מרובה, בעל הבית דוחק, ואם חלילה וחס הפועלים עצלים, אז אוי לנו מיום הדין, ואוי לנו מיום התוכחה.

לאבא את הכדור, הוא בלע אותו ובתוך דקות אחדות חזר להיות כאחד האדם.

הכלה היתה מאושרת, החתן היה נרגש לפגוש לראשונה את חמיו כשהוא במצב שפוי, כל הנכדים רצו לחבק את סבא ולהראות לו כמה הם גדלו בזמן שהוא לא היה אתנו... שמחה וששון ליהודים.

החופה הסתיימה, נוטלים ידיים לסעודה ו... סבא נעלם! אבי הכלה איננו.

מיד נכנסו ללחץ, אולי הכדור הפסיק להשפיע, אולי הוא שכח איפה הוא נמצא, בטח הוא הלך לכביש.

כל בני המשפחה התפזרו באזור והתחילו לחפש אותו, עד שאחד הנכדים מצא אותו בבית הכנסת.

הוא אומר לו "סבא. מה אתה עושה כאן. החתונה של הבת שלך בעיצומה ואתה הלכת ללמוד???"

אומר לו הסבא: "נכדי חביבי, אני איבדתי את הצלילות, אני לא יכול ללמוד. עד שיש לי שש שעות שבהן אני אדם צלול אתה רוצה שאבזבזו אותן בהאזנה לצלילי המוזיקה ואכילת עוף עם אורז? אני רוצה לנצל את מעט הזמן שיש לי כדי ללמוד..."

אם אתה זוכר, כך אמרתי לאותו אברך שישב מולי, סיפרתי לך בהתחלה שאותו סבא היה אדם רגיל, קובע עיתים לתורה. הוא לא היה מנצל כל רגע מהחיים כדי ללמוד. הוא למד שעה או שעתיים ביום לא יותר.

אז למה עכשיו הוא רץ ללמוד? מה יום מיוזמים? התשובה היא שהוא ידע שהזמן שלו קצוב, הוא חזר לכאן לשש שעות בלבד, עוד מעט יש ריקודים, הוא לא רוצה לצער את הבת שלו בחתונה שלה, בוודאי שהוא יבוא להשתתף אחרי שהיא תצא מהחדר יחוד, אבל עכשיו יש לו רק זמן מועט מאוד שהוא יכול לנצל, והוא לא מוכן להפסיד את הזמן הזה...

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

"ההלם שהכה בהם כשעמדו בפתחו של ההיכל המפורסם של ישיבת פוניבז', בלתי ניתן לתיאור. הם עמדו פעורי פה, עיניהם התעגלו בתדהמה, וניתן היה לראות עליהם, שהם לא מוצאים מילים כדי להביע את תחושת ההפתעה העצומה שנחתה עליהם בתוך רגע"

פעיל 'אחינו' הרב בנימין שליטא שיחי', מספר על הטיול המפתיע אליו לקח את תלמידי בתי הספר בנתניה ובמושב קדימה

יחיאל ורטהיימר

"ההלם שהכה בהם כשעמדו בפתחו של ההיכל המפורסם של ישיבת פוניבז', בלתי ניתן לתיאור. הם עמדו פעורי פה, עיניהם התעגלו בתדהמה, וניתן היה לראות עליהם שהם לא מוצאים מילים כדי להביע את תחושת ההפתעה העצומה שנחתה עליהם בתוך רגע". התיאור הזה לקוח מתוך מילותיו של פעיל 'אחינו' הנמרץ, הרב בנימין שליטא, שלקח בימים האחרונים קבוצה של תלמידי בתי ספר המסיימים כיתה ח', ליום סיור בבני ברק... "למעשה מדובר באחת הפעולות האחרונות, שנועדו לסייע לנערי החמד הללו להחליט להיכן פניהם מועדות", מסביר הרב שליטא. "אני מלווה את הילדים הללו כבר מתחילת השנה. פעמיים בשבוע אני מבקר בבתי הספר בהם הם לומדים, חלקם במושב קדימה, וחלקם בבית ספר 'חורב' בנתניה.

רבי שמעון גלאי שליט"א, שלמרות חולשתו הרבה באותו יום, ועל אף שלא קיבל כמעט קהל ביום זה, אמר שהוא אינו יכול לסרב לתלמידים יקרים אלו כי יש בזה משום הצלת נפשות.

"היה מדהים לראות איך שהגר"ש גלאי שהיה חלוש כל כך, התחזק בכוחות על טבעיים ברגע שהם נכנסו אליו, התחיל לדבר ברגש רב כדרכו בקודש, ובהמשך גם שוחח עם כל אחד מהנערים באופן אישי, לחץ את ידיהם בחום, והרעיף עליהם מילים חמות שלא יישכחו כל ימי חייהם.

"משם פנינו לישיבת פוניבז'. עלינו במדרגות, הבחורים היו נרגשים והבינו שהם הולכים לחזות במשהו מאוד מיוחד, אבל ברגע שהדלת נפתחה והם עמדו בתוך בית המדרש, הם החליפו צורה. הם היו המומים ונדהמים. פנינו ל'אהל קדושים', שם הם חזו בפלא העצום, כשמרן רבינו ראש הישיבה רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, מוסר שיעור במרץ והתלהבות כמו בחור צעיר. הם נדהמו פעם נוספת, ושאלו אותי: 'הרב, איך זה ייתכן? הוא בן מאה, זה לא הגיוני!'

"הסברתי להם, שכל אחד מהבחורים הלומדים בישיבת פוניבז', גם היה פעם ילד ששיחק בכדור והשתולל עם חבריו. הם גדלו והתבגרו, הסברתי להם, "כל אחד מכם שרוצה להגיע לדרגה הזאת, צריך לדעת שהוא יכול ומסוגל, ושזה הרבה פחות קשה ממה שנדמה לכם".

"בביקורים הללו אני דן איתם בסוגיות שונות, כמו מהותה של ישיבה, למה חשוב לימוד תורה דווקא בישיבה, ועוד ועוד. לפעמים אני מגיע עם שאלה הלכתית מעניינת ומאתגרת, שמייצרת ויכוח אדיר, כשהתלמידים מתווכחים בלהט, ובסוף מגלים שהם בעצם הציגו יפה מאוד את הצדדים של סוגיא תלמודית מוכרת, ועוד דרכים שונות שאנחנו עושים כדי לסייע להם לקבל החלטה חשובה וערכית, ולאחר סיום לימודיהם בבית הספר, שימשיכו לישיבה קדושה, ולא למוסד ממלכתי שבו הם יאבדו חלילה את מעט האידישקייט שרכשו בשנות ילדותם בבית הספר התורני בו למדו. "כשמגיע רגע האמת, אנחנו תמיד נתקלים בהיסוסים. זאת החלטה כבדת משקל. כל הילדים האלו, הם כאלו שלא מכירים בוגרי ישיבה בסביבה הטבעית שלהם. מבחינתם, חרדים זה אנשים שחורים ששייכים לעולם אחר, זה לא חלק מהעולם הטבעי שלהם. "הם מבינים כמה חשוב ללמוד בישיבה, הם רוצים ללמוד תורה, אבל זה נראה להם רחוק מהם מאוד... "

"בדיוק בגלל זה, החלטתי לעשות להם סיור במקום הכי חרדי שקיים. בבני ברק. לקחתי אותם למקום הכי חרדי בעולם, לישיבת פוניבז', והראיתי להם - זה בן ישיבה! כך נראה בחור ישיבה! תחליטו אם אתם שואפים להיראות כך או לא... "הרב שליטא מספר, שהסיור נפתח בביקור במעונו של הגה"צ

הקיטון הצר מורק וצוחצה לקראת ביקורו של ר' קלמן, שהופיע בהדרו בשעת אחר הצהריים מאוחרת. הוא נכנס אל הבית הקטן, וכמעט קרס תחתיו. 'מה זה?!' - הוא שאג, 'פה אתם גרים? פה?! הרי אני תכנתי את הדירה הזו עם אדריכל מובחר, זה לא יתכן!' - אמר, וכשעיניו יוצאות מחוריהן החל להסתובב מסוחרר... ואז, ניגש אל המקרר, שלף את החוט מהשקע, והזיז אותו קמעא. דלת. דלת נחשפה שם. הוא פתח את הדלת בתנועה בוטחת, ואז התגלו מדרגות...

מה גילה האב האוהב בביקורו במרתף הזוג הצעיר?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"על אלה אני בוכיה" (איכה א, ט"ז)

מצויים אנו עתה בימי האבל והכאב, תשעת הימים שבין ראש חודש אב לצום תשעה באב, הוא היום בו יגיע האבל לשיאו, וכולנו נחלוץ נעליים, נתיישב על הארץ, ונבכה את מר גורלנו. הנה כי כן, חלפה עברה לה עוד שנה ועדיין לא נגאלנו, בית המקדש עדיין לא נבנה, החורבן ניכר מכל עבר ופינה, החסר זועק בתוככי הלב פנימה. לא נכחד כי בתקופה זו, ישנו חוסר בהירות בנוגע למשמעות ותחושות ימים אלו. יש מי שאינם מרגישים מחוברים לאבל, אחרים שואלים את עצמם האם העיקר הוא הכאב, שמא הציפיה, או אולי דווקא פעולות מעשיות שיביאו לגאולה. אלה כמו אלה, יודעים שהימים האלה אינם רגילים, למנהגי האבל יש משמעות עמוקה, והנפש שלנו מבקשת נחמה.

ומפותל. במקרה הראשון - זו גזירה חלוטה. ישנו אבל וכאב על לכתו, אבל גזירה שישתכח מן הלב - כי אי אפשר להתמיד או להתקדם בחיים כשעסוקים באבל. לעומת זאת - - -

אם בן קרוב הלך לאיבוד בעומק היער, לצד הצער והכאב על האובדן - יש געגוע צורב, ציפיה בלתי פוסקת לשובו, כמיהה לראותו שוב. גם אם היער מלא בשודדים או חיות רעות, וגם אם הוא נחטף בידיהם - הלב אינו מאפשר להתאבל, אלא רק להתעצב, ומיד לפעול בכל הכח כדי להחזירו לביתו, מתוך געגוע לראותו שוב מחיך, בחיק משפחתו האוהבת...

ואם כך הדברים בבן אובד, הם שבעתיים נכונים באבא אהוב, שהיינו סמוכים על שולחנו וחיים בהיכלו, בצילו חימדנו וישבנו, אליו עלינו לרגל, אצלו כיפרנו עוונותינו, לפניו שפכנו שיח ואותו ראינו מקשיב לנו. היתה לנו תקופה מדהימה כאשר היינו קרובים אליו כל כך, חשים אותו, מרגישים את ידו התומכת, נרגשים בחצרותיו ונלהבים בנעשה במקדשו...

ואז הגיע החורבן, כשמו כן הוא. לא רק בית המקדש נחרב, מערכת

דווקא לכן, ראוי לייחד מחשבה והתבוננות למשמעות הימים, לדין בעומקו של האבל. הרי כולנו יודעים כי ביהדות עניין האבל מוגבל מאוד, ואפילו מוגבל לתקופה של שנה. משמעות העניין היא, שאין תועלת או תוחלת בעצם האבל, שהוא אמנם תחושה שאי אפשר להתעלם ממנה - אבל ממש לא תוכנית עבודה. אז מדוע אנחנו מתאבלים גם לאחר כמעט אלפיים שנות גלות? למה אנחנו משנים לחלוטין את סדר יומנו, קובעים צום, נוהגים כאבלים ממש, גם בימינו אנו?!

וביתר שאת: היהדות מצווה אותנו על שמחה, שמחה פנימית תמידית. אין ביהדות מצוה של עצב, כי עצב הוא תחושה שאינה מרוממת את הלב בדרך כלל, בעוד כל מצוות התורה - מרוממות, מעשירות, מעלות אותנו טפח וטפחיים. אז האם בימים אלו מוטל עלינו להתעצב? מה נרוויח מהעצב הזה? מה תועלתו ותכליתו? כדי להשיב לשאלות הללו, עלינו לחדד את ההבדל בין אבלות על קרוב שהלך לבית עולמו, לבין אובדנו אי שם בעומק יער סבוך

יחסים שלימה בינינו - בנים אוהבים, לאבינו - אבינו שבשמים, נחרבה עם בית המקדש. אנו שרויים בעומק הגלות, רגשותינו קפואים, תחושותינו דוממות. עולם שלם של קרבת אלוקים גלויה, של קשר ישיר ובלתי אמצעי עם הקדוש ברוך הוא, של גילוי שכונה חשוף לעין כל, הלך לאיבוד...

אבל הוא לא הלך ואיננו, ממש לא. הוא רק הלך לאיבוד, ביער סבוך ומפותל ושמו 'גלות'. ביער הזה יש שודדים נוראיים, יש גזירות קשות, יש צרות, יש מחלות, יש ייסורים, יש אויבים, יש קשיים בכל התחומים. זהו יער הגלות הנורא, שאנו מתנהלים בתוכו כמעט אלפיים שנה... - נמצא שאיננו מתאבלים על משהו שהיה ולא יחזור, איננו בוכיים על משהו שהלך לבלי שוב, אנו פשוט מתגעגעים, כמהים וכוספים, וזו משמעות האבל והצער, אלו התחושות שלנו בימים אלה!

אנו גם יודעים, שהכאב הוא הדדי, שהגעגוע הצורב הוא לא רק שלנו. יחד עימנו גם השכינה שרויה בגלות, מלכו של עולם חפץ ורוצה לגלות מלכותו כראוי, בבית מקדשו בירושלים, בראשות בניו אהוביו. אבל הגלות הולכת ונמשכת, חשוכה ומסוגרת, צרות אחרונות משכחות את הראשונות, ונחמה מבוששת מלבוא...

לכן גם השנה, אנו נשב על הארץ ונתאבל. לא נתאבל על משהו שהלך ואיננו, נתאבל על משהו שיחזור, אבל הוא מתעכב מדי הרבה זמן, ונפשנו יוצאת בכמיהה אליו, ליבנו נמס בצפייה קורעת לב. הצער הזה הוא בהחלט תוכנית עבודה, לפעול לחידוש הקשר עם אבא שבשמים, לחפש את הדרך לצאת מהיער העבות של הגלות הממושכת, לזעוק מעומק הלב 'השיבנו השם אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם!'

אחים יקרים! אבא שבשמים מחכה שנושיט יד, שנוזעק מתוך יער הגלות. אם נזעק בכל הכח, נשמע הד חוזר מגעגועי אב לבניו, אשר מי יכול להכילם. הבה נתכנס לתוך האבלות, נייחד מחשבה ורגש להתגעגע, געגוע עמוק וצורב, געגוע קרוב ואוהב. כי ככל שהגעגוע שלנו יהיה עמוק וטהור יותר - כך הקשר שלנו עם אבא שבשמים יתחזק ויתעצם, ומתוך הקשר הזה נזכה בקרוב ממש לשמוע קול מבשר ואומר 'כי ניחם ה' ציון...'

הבית שהסתתר מעל המרתף

כשר' קלמן הגביר חיתן את בנו בכורו, העריכו כולם כי לבטח ירכוש לזוג הצעיר בית נאה ומהודר, כנאה וכיאה לבנו של עשיר כמותו. כולם ידעו שסוכם מראש כי בני הזוג יתגוררו בארץ ישראל, והניחו כי אביהם הכין להם בית ראוי לשמו, בהתאם לכבודו ומעמדו. גם החתן ידע שאביו טיפל היטב בנושא הדירה הממתנה לו בירושלים, ולו לא נותר אלא לברר את הכתובת ולקבל מפתח...

לאחר ימי ה'שבע ברכות', נפרד ר' קלמן מבנו וכלתו בהתרגשות אין קץ, צייד אותם במפתח ובכתובת, והזוג הצעיר טס ארצה. לאחר טיסה בת כתריסר שעות, ולאחר שהעמיסו מזוודותיהם על המונית בשדה התעופה וגם פרקו אותן ממנה בחצר הבית בירושלים - לא נותר לבני הזוג אלא לנעוץ את המפתח בחריץ המנעול, והדלת נפתחה.

האור הודלק, אבל אז - תחושתם היתה שעיניהם חושכות. אם הם חשבו שהם מגיעים לבית ראוי לשמו, בית מרווח בן כמה חדרים, מרוהט בכל טוב, רחב ידיים ונאה למראה, מסתבר שהגיעו לסוג של מחסן קטן, טחוב למחצה. במחסן מושלכות מיטות חדשות ונאות שהוזמנו עבורם, מוצרי חשמל כמו מקרר ומכונת כביסה משוכללים ארוזים היישר מהיבואן, אולם השטח קטן וצפוף ממש, וגם המרחב לא נראה יפה מדי...

לקח להם זמן להתרגל לעובדה כי זו הדירה, אבל באין ברירה - אין ברירה. המקרר חובר לשקע, לכיור שהיה שם הודקה חתיכת שיש מהחצר, ומעתה ייקרא שם פינה זו 'מטבח'. השולחן והכיסאות הוצבו גם הם, והמיטות בפניה הנגדית. מסתבר - שזו הדירה המדוברת, בה יאלצו לגור. ומה להם מתלוננים? - הרי קיבלו אותה חנים אין כסף...

לא קלים היו החיים בקיטון הצר והמחניק. המקום היה צפוף ביותר, הפריטים הונחו זה על גב רעהו, ובאופן כללי - זה היה רחוק מאוד מההגדרה 'דירה נאה מרחיבה דעתו של אדם'. הם לא פיללו ולא מיללו שיגיעו למקום כזה...

חלפו כחודשיים, ובשיחת טלפון שגרתית בישר ר' קלמן כי הוא מגיע ארצה לביקור. 'נו, שיבוא ויראה איך אנחנו חיים' - לחשה הרעיה הצעירה לבעלה, שהגיב באנחת הסכמה. אולי אם אבא יראה את המצב, הוא יבין שלא סידר לנו בית ראוי לשמו, ישלוף שיק ויסדר את העניין...

הקיטון הצר מורק וצוחצח לקראת ביקורו של ר' קלמן, שהופיע בהדרו בשעת אחר הצהריים מאוחרת. הוא נכנס אל הבית הקטן, וכמעט קרס תחתיו. 'מה זה?!' - הוא שאג, 'פה אתם גרים? פה?! הרי אני תכנתי את הדירה הזו עם אדריכל מובחר, הבית תוכנן בקפידה, על סלוננו הענק ושבעת חדריו המפוארים, המטבח המתקדם והלובי המרווח בכניסה. זה לא יתכן!' - אמר, וכשעיניו יוצאות מחוריהן החל להסתובב מסוחרר...

ואז, ניגש אל המקרר, שלף את החוט מהשקע, והיזי אותו קמעא. דלת. דלת נחשפה שם. הוא פתח את הדלת בתנועה בוטחת, ואז התגלו מדרגות. בני הזוג עולים אחריו במדרגות וחושפים - - - בית נאה ומפואר, מרווח וגדול. בית בן שבעה חדרים, כל אחד מהם כמו סוויטה של בית מלון. ואיזה לובי, ואיזה מטבח, ואיזה סלון...

'ואתם גרתם לכם במרתף של הבית המפואר שבניתי עבורכם, שם בחרתם לגור?' - שאל ר' קלמן ההמום. 'ציוייתי על הספקים השונים להניח שם את הריהוט ומכשירי החשמל, כדי שתוכלו למקם אותם כרצונכם במרחבי הבית, לא רציתי שהמובילים ילכלכו אותו. ואתם - פשוט השארתם אותם במרתף, וגרתם במרתף של הבית הענק שבניתי לכם?!'

אחים יקרים! בתשעה באב, קולו של אבא מתגעגע יוצא מסוף העולם ועד סופו: בניתי לכם בית, בית מקדש. כמה מואר ונעים שם, כמה נחמד ואוהב. כמה אנו יכולים לחיות שם ביחד, להתעלות, להתרומם, להתרגש, לחוש קרבת אלוקים בעומק ליבנו! האם טוב לכם במרתף? האם נעימים לכם התנאים הנוכחיים

בהם אתם חיים?! יש בית מפואר למעלה, שובו אליי ואשובה אליכם!

יתכן בהחלט שהתרגלנו לחיי המרתף, עד כי כבר איננו חשים בחסרונו של הבית הגדול. אבל אם נתבונן נבין, שמעבר לקיר מרתף הגלות יש בית מרווח ומפואר, חיי גאולה, חיים בצילו של אבא, בקרבת אלוקים. אז, בבית הגדול, כשיפתחו שערי בקרוב, אם נחטא חלילה - נביא קרבן ומיד נראה את הכתם מוסר וממורק. אם נרצה להתקרב - רק נקפוץ לביקור מרומם...

והיום אנחנו במרתף. אנו יכולים להתפלל, אבל לא מרגישים ולא חווים את קרבת ה' כמו אז, לא רואים בעיניים ולא חשים בידיים. איננו יכולים לאכול בשר קדשים, אין לנו יכולת לחיות עם ה' יתברך בתחושות ברות מימוש בידיים. אלו חיים במרתף טחוב ועצוב, בעוד יש לנו בית מפואר למעלה...

הבה נזעק אל בורא עולם: 'אור חדש על ציון תאיר!' - אבא, אבא, תזיז את המקרר הכבד מעם הדלת, תפתח את השער, האר פניך על מקדשך השמים, האר את פנינו כי באורך נראה אור! תמהר ישועה ותחיש גאולה, אבא, תביא אותנו כבר אל הבית הגדול והנישא...

הזוג הכפרי הנבער...

היהודי בעל הזקן ההדור, נשוא הפנים, ומראהו כמלאך אלוקים - התקבל בכבוד על ידי הכפרי, בעל הפונדק שעל אם הדרך. הוא ביקש להיכנס וללון בפונדק למשך לילה אחד, לפני שימשיך במסעו אל התחנה הבאה. ולא ידע אותו כפרי נבער, כי האיש שלפניו הלא הוא אחד מצדיקי הדור, הוא הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנוביל זי"ע, בעל הספה"ק 'מאור עיניים'. וגם אם היה יודע את שמו, הרי היה כה נבער מדעת, עד שלא היה מבין את המשמעות...

כך או כך, הכפרי קיבל את הרבי בכבוד, סידר עבורו חדר נאה ללינת הלילה, ואז עלה על יצועו. אולם לעת חצות לילה קפץ ממיטתו מבוהל, בשומעו קולות נהי ובכי עולים מתוך הפונדק. 'מי יודע מה קרה', לחש לאשתו, כפרית נבערת כמוהו, ואץ רץ, לובש מכנסיים ברישול ונושא מוט מזדמן, כי מי יודע מה כבר קרה בתוככי הפונדק שלו...

הוא יוצא אל בין חדרי הפונדק, אולם הכל שקט. אין קול מלחמה או קטטה, רק קול בכי עצוב, נוגה וקורע לב, עולה מאחד החדרים. הוא מתקרב אל החדר לפי עוצמת הקול, ומבחין כי זהו החדר של היהודי נשוא הפנים, בעל הזקן הלבן...

הוא נוקש בדלת בבהילות, ואז קול הבכי משתתק. חולף רגע, והדלת נפתחת, כאשר הצדיק נושא אליו עיניים טובות ולחות מדמעות, אולם פניו מאירות. 'מה קרה? בכי זה על שום מה? האם מישהו פרץ לכאן והפליא מכות לכל עבר? מה קרה? אורחי הפונדק של מושקה - לא אמורים לבכות, הם אמורים להיות מאושרים!' - תמה הכפרי.

'איי', הגיב הרבי על אתר, 'בפונדק הכל בסדר. ובכל זאת אני בוכה, לא בגלל הפונדק אלא בגלל הבית...' - והפונדקאי נחרד: 'הבית?' קרה משהו בביתכם? הגעתם הנה בשל אסון שקרה בעיירת מכורתכם ובשלו אתם בוכים?' - שאל בחשש ובדאגה.

'לא הבית שלי הבעיה', נאנח הרבי, 'הבית של כולנו. היה לנו בית, בית המקדש. היינו קרובים לאבינו שבשמים, מסתובבים בהיכלו כבנים אהובים. והוא נחרב, הבית הזה, ומאז אנחנו בגלות, רחוקים ממנו כל כך...'

'מת' זה קרה?' - התעניין הכפרי בסקרנות. 'לא ראיתי שום דבר בעיתון...' אמר, והרבי נאנח שוב, ובקול בוכים סיפר על בית המקדש שחרב לפני ח"י מאות שנים, על המשמעות של בני ישראל שגלו מעל שולחן אביהם, ועל כך שבכיו הוא בכי של ציפיה וכיסופין, כמיהה ותפילה, לבואו של משיח בן דוד, גואל ישראל!

'ומשיח זה, מה הוא יעשה לנו?' - הוסיף הכפרי להתעניין. או אז פניו של הרבי הפכו להבים, ובשמחה גלויה תיאר כיצד יקבץ את בני ישראל איש איש ממקום מושבו, ישא את כולם על כנפי נשרים לירושלים, בית המקדש יבנה לתפארה, מלכות ה' תיכון בעולם, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עלינו... - ולא היה מאושר מהרבי בשעה שתיאר את מעמד הגאולה!

'נשמע מעניין...' - המהם הכפרי, 'אבל החלטה כזאת, לעלות על כנפי נשרים ולנסוע לארץ אחרת, לא מקבלים בלי התייעצות עם האשה!' - אמר, ופנה אליה מיד לשאול לדעתה. 'האם העניין הזה של הגאולה נראה טוב בעיניך? הסיפור הזה על משיח מוצא חן בעיניך?'

והכפרית, שרויה בעומק הגלות עד קצה הנפש, לא הצליחה להבין: 'הכיצד נעזוב הכל ונעלה לירושלים? ומה יהיה על הפונדק היפה שבנינו, על העיזים החולבות, על לול התרנגולות שבחצר? יש לנו כאן חיים שלמים ועשירים, איך נוכל לעזוב הכל מאחור וללכת לארץ זרה?!' - תמהה באוזני בעלה, שהסביר לרבי שהוא ממש ממש מצטער, אבל הגברת לא מסכימה לכל העניין הזה...

'אוי!', לבו של הרבי נשבר והוא פרץ בבכי, 'כמה עמוקה הגלות... אמור לרעייתך, כי לצד התרנגולות והעיזים, יש כאן גם גויים רעים, שיכורים לפעמים, שמכים ביהודים ופורצים את הפונדק! בעידן הגאולה זה לא יקרה! כדאי להיגאל, באמת כדאי!' - אמר הרבי בקול מרוסק מכאב, עד היכן הגיעה הגלות לעומק נפשם של היהודים...

ואילו הכפריה מצידה משיבה לו, שהמשיח הזה, אולי יעשה טוב אם יקח את הגויים כולם לירושלים, וישאיר את הפונדק בתפארתו, עם העיזים והתרנגולים, רק בלי החשש של הגויים. 'יעלו נא הגויים הרשעים לירושלים בראשותו של המשיח המדובר', אמרה הכפריה המסכנה, 'ואנחנו נישאר כאן...'

סיפור זה - אותו סיפר בעל ה'מאור עיניים' בתארו את קורותיו על אם הדרך, מחדד בפנינו את תפקידנו בימי אבל אלו, לבל נהיה כאותו כפרי נבער, לבל נישמע כרעייתו חסרת ההבנה... אחים יקרים, איננו כה טפשים וחסרי דעת, אנו מסוגלים להבין ולהתבונן מה היה לנו, איזה אוצר יקר איבדנו, כמה קרבת ה' היתה לנו, ואיננה...

אבל זה לא אבוד, בכלל לא אבוד! כל מה שמוטל עלינו הוא לצפות ולייחל, לייחד את ימי האבל והצער, את שעות הישיבה על הארץ, להתבוננות בגודל הכיסופין, לעורר בליבנו את הגעגוע, לפנות בדמעות לאבא שבשמים ולבקש כי אכן כן, 'לישועתך קיוונו כל

בשבת הזו - יש בה סגולה יקרה שכדאי להכיר ולבצע. כפי שנחשף בספה"ק 'אמרי נועם', שם מבאר הוא את דברי חז"ל 'כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים', במשמעות מאירה: כל המענג את השבת, כמותיק בכך את ימי בין המצרים, בכוחו לבטל את צער בין המצרים!

בכך הוא מפרש את הפסוק במגילת איכה: 'בנפול עמה ביד צר ואין עוזר לה, ראוה צרים שחקו על משבתיה', באופן הבא: כאשר בני ישראל נופלים ביד צר, בימי בין המצרים, אזי אם הם 'שחקו על משבתיה' - שמחים בשמחת השבת, הדבר מבטל את האוייבים הצרים עליהם, ומבטל את כוחם!

עם ישראל! חזקו והתחזקו בשמחתה של שבת זו, שבת היום לה'. גם אם חס וחלילה במוצאי שבת נתיישב על הארץ ונקוננו, הבה נוודא שיום השבת יעבור עלינו מתוך שמחה ורוממות רוח. זו הסגולה הטובה ביותר להסיר מעלינו כל צר או צרה, ובכח הזה - מי יתן ונזכה להתבשר בבוא הגואל, ואז שמחתנו בשבת תהיה באמת חלק משמחת הגאולה!

היום ומצפים לישועה! - המצב הנוכחי כלל וכלל לא טוב לנו, הכל חפצים לראותך בתפארתך!

בימים אלה, בהם הנושא המדובר עשוי להיות תוכניות לחופשה, הבה נזכור כי עיסוק בחופשות או בפנאי, הוא כמו אותה כפריה העסוקה בתרנגוליה ובעיזותיה, אינה מבינה מהי גלות ומהי גאולה, מדחיקה היא כל מחשבה אודות גאולה אפשרית והדרך למימושה. עכשיו הזמן להתחבר לאבל על החורבן, עכשיו הזמן לבקש מעומק הלב על הגאולה, עכשיו הזמן להציב כיעד מרכזי את השאיפה לראות בבניין בית המקדש!

וככל שנבקש זאת מעומק הלב באמת, ככל שנביע את געגועינו אלה עם כל הרגש, ככל שנציף בתוכנו את הרגשות הללו בימים אלה - כך נזכה להתאבל על ירושלים באמת - במשמעות העמוקה של האבל, ואז נזכה למימוש ההבטחה הגדולה ש'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה', בקרוב ממש, עוד השנה!

שמחה - דווקא בשבת זו!

השבת הנוכחית, 'שבת חזון', היא השבת בה נקרא את ההפטרה על נבואת החורבן, השבת הקודמת לתשעה באב. מטבע הדברים, שבת זו עלולה להיות כאובה או עצובה במקצת, אך דווקא השמחה

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו' 'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

השיב הבחור מעומק ליבו: "ראש ישיבה! אני מסתובב כבר עשר שנים ביישיבות, ואין לי טעם בגמרא, אין לי טעם!! אומרים לי שיש טעם בלימוד, אבל אני לא מוצא שום טעם, רק בבשר וגלידה!..."

יקרה היא מפז ומזהב רב ומתוקה מדבש ונופש צופים

הרב בנימין בירנצוויג

"בין פארן ובין תפל וְלֶבָן וְחֶצְרֵת וְדֵי זָהָב" (דברים א', א')

הזכיר להם כל שמות אלו של מקומות שהכעיסו לפני המקום, ולכן הזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל.

על "די זהב" הביא רש"י את דברי הגמרא בברכות (לב, א), שהוכיח בזה על חטא העגל שבשביל רוב הזהב שהיה להם חטאו בעגל, ומביאה הגמרא כמה דוגמאות שרוב השפע מביא לחטא.

ויש לבאר טעם נפלא לכך שרוב הזהב הביא לחטא העגל, שהרי בזהב יש מעלה גדולה שהיא עצמה חסרון עצום, הזהב גורם לבן אדם שככל שיש לו יותר רוצה יותר ויותר, כי הזהב בשונה מכסף אין בו הנאה מצד עצמו כי אינו מטבע העובר לסוחר, וכל שוויו הוא מעצם מציאותו ברשותי, ולכך ככל שיהיה לי יותר ארגיש צורך ותאוה ליותר, כי זה כל מהותו - ריבוי הרכוש והממון.

ומשכך כיון שברבוי זהב אין אדם בא לידי סיפוק ממה שיש לו עכשיו, הרי מחפש לעצמו סיפוקים אחרים - אלוהים אחרים! וזה הביא את בני ישראל לחטוא בעגל, כי לא היה להם סיפוק ושובע במה שיש להם ורצו מיד לדעת מה קורה עם משה וכשלא באו מיד על סיפוקם, מיד עשו עגל להרוות סיפוקם ומאוויים.

ומכך נמשך לווארט נפלא ומתוק במיוחד, שראיתי בספרו של הרב ראובן קרלנשטיין זצ"ל: הרי התורה נמשלה לזהב ולדבש "יקרה היא מזהב ומפז רב ומתוקה מדבש ונופת צופים", והזהב והדבש הרי שונים הם לגמרי במהותם, שהזהב כמו שהבאנו, אינו נותן לאדם סיפוק מידי כלל, וכל רצונו רק להרבות ממנו עוד ועוד ואף פעם לא מסתפק במה שיש לו, והדבש לעומתו, הוא דבר שיש ממנו סיפוק והנאה מיידית, שהרי אדם הלוגם כפית דבש יהנה ממתיקותו עד מאד, אבל מצד שני ישבע ממנה ולא יתאוה לעוד כפית וזאת מפני מתיקותו הרבה, וזה התורה הקדושה יש בה גם ממעלת הדבש שטעמה מתוק עד מאד מכל מילה ומילה מלימוד התורה, ומצד שני יש בה מעלת הזהב שאדם לא מרגיש שובע, וכל חפצו זה לעוד ועוד לימוד התורה.

בחור אחד שלא מצא מקומו בעולם הישיבות, והתמקם בקרנות הרחוב, בקש להכנס למרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל. לאחר שנכנס, להפתעת הגבאים הוא מוציא תמונות של 'סטייק', מציגה להרב

שטיינמן, ושואל "הרב אוהב כזה סטייק?" שאל אותו הרב: "מה זה סטייק?", משיב לו הבחור: "זה בשר, אבל לא סתם בשר אלא 'הבשר', מאד מאד טעים, האם הרב רוצה שאביא לו כזה בשר לאכול? יש כאן חנות קרובה ואני יכול להביא לרב חתיכה משהו משהו!". ענה לו הרב: "לא, אל תביא!".

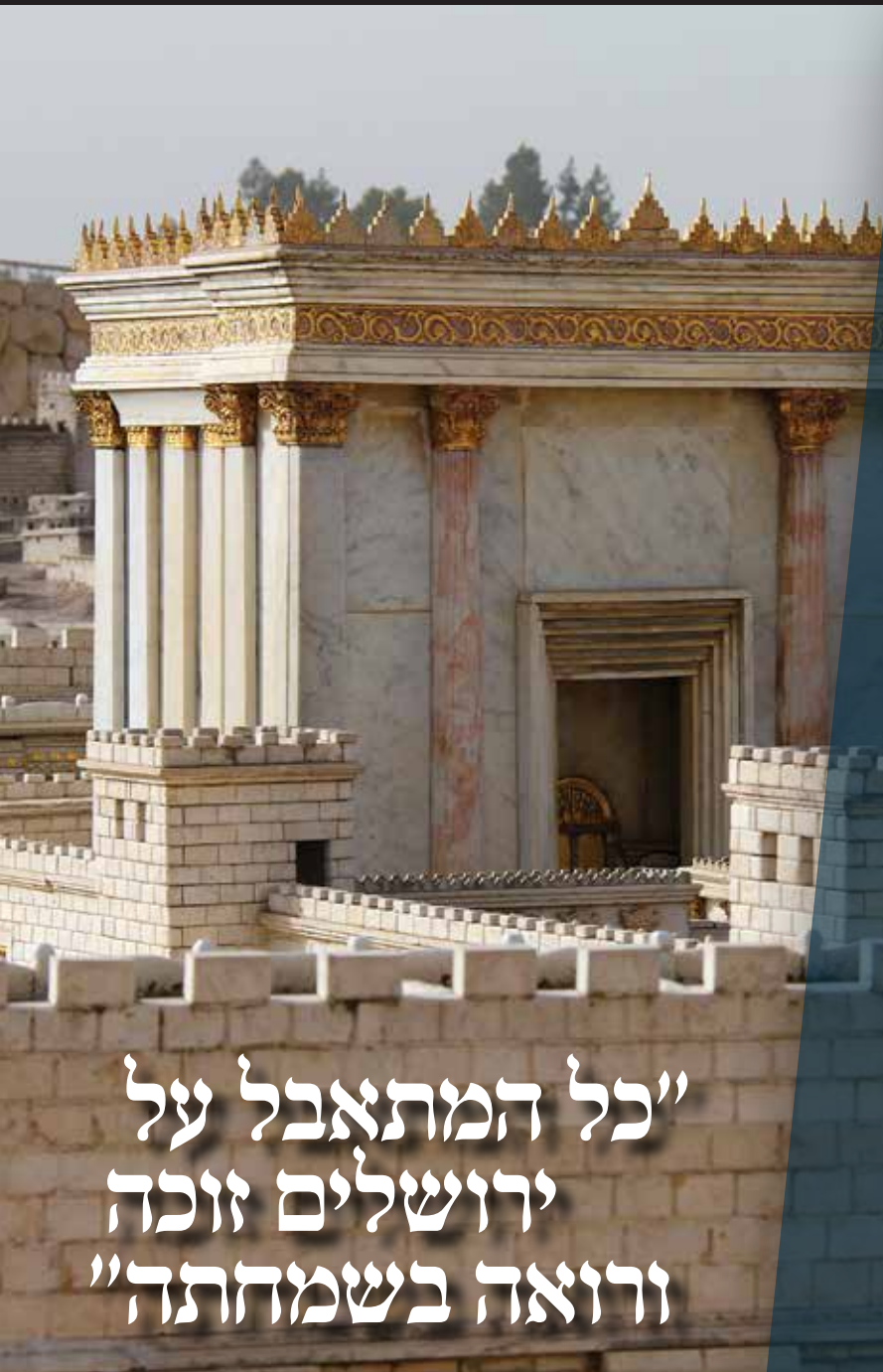
שואל הבחור את הרב: "אולי הרב אוהב גלידה, אני יכול להביא! בחנות ברחוב הסמוך יש גלידות מאד טעימות...". הרב שטיינמן תמה מה רצונו של הבחור, הסתכל על הרב לוינשטיין ושאלו באידיש 'מה הבחור רוצה ממני?!'.

השיב הבחור מעומק ליבו: "ראש הישיבה! אני מסתובב כבר עשר שנים ביישיבות, ואין לי טעם בגמרא, אין לי טעם!! אומרים לי שיש טעם בלימוד, אבל אני לא מוצא שום טעם, רק בבשר וגלידה! הראש ישיבה רוצה אני יביא לו סטייק ויראה כמה זה טעים?!"...

אמר לו הרב שטיינמן: "אולי אתה יכול להגיד לי מה האוכל הכי מתוק שיש?", הבחור התחיל לחשוב, והשיב, שהוא לא יודע כעת לומר בדיוק, אין לו כרגע מנוחת הנפש לחשוב על כל המאכלים הטעימים ולהחליט מה הכי מתוק.

"אני כן יודע", השיב לו הראש ישיבה ברכות, "האוכל הכי מתוק הוא הדבש! הוא הכי מתוק בבריאה, ואספר לך מה שהיה פעם בעירנו: יהודי קבל אורח חשוב ורצה לכבדו, וכבדו בכפית דבש מתוק, הגיש לו, והאורח טעם ומיד אמר 'אי מר כלענה', זה מר, למה אתה אומר לי שזה מתוק?!". אמר לו בעל הבית: "אולי טעייתי ואני גם אטעם?", והוא מכניס לפיו כפית דבש והנה מתוק מתוק! שואל המארח את

האזינו להרצאות, שיעורים וסיפורים בענייני החורבן מיוחד לתשעה באב עכשיו בקו השיעורים של 'דרשו'

"כל המתאבל על
ירושלים זוכה
ורואה בשמחתה"

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הרב שלמה לוינשטיין שליט"א

הרב מרדכי נויגרשל שליט"א

הרב מנחם שטיין שליט"א

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666 שלוחה (7/2/10)

יכה החליל בעצם יוהכ"פ, וכמובן שמנעו מכך. אך הבן חזר וביקש כמה פעמים ברוב חשקו לנגן, והיה אביו מונע בעדו מכך ממש בכוח. ובעת שהציבור אחזו בתפילת נעילה כשכולם מסביב נאחזו בהתלהבות והתעוררות עצומה, כבר לא היה יכול הבן להתאפק יותר, וחטף את החליל מיד אביו וחילל בו בכל כוחותיו עד שרעדו החלונות בביהכ"ס. ונחרדו המתפללים ראו וכן תמהו, מי הוא זה אשר מעז לחלל את קדושת היום.

אולם הבעש"ט פנה לקהל לאחר התפילה, וסיפר להם כי קול נגינת חלילו של הנער, העלה עמו את כל התפילות עד לכסא הכבוד, ומדוע? הסביר הבעש"ט כי אותו נער הרי אינו יודע מאומה ואף להתפלל אינו יכול, אבל בראותו ושמעו את כל הקהל סביבו שופך ליבו כמים, התלקח בתוכו הניצוץ הפנימי והפך לתבערה גדולה, עד כי לא אזור כוח בנפשו ואת כל ליבו הוציא בדבר היחיד אותו הוא ידע - נגינה בחליל. וזהו מה שהשי"ת חפץ בו יותר מכל, כי רחמנא ליבא בעי - לב טהור שכולו רוגש וכוסף לעשות נחת רוח להשי"ת. ועל כן נתקבלה עבודה זו לרצון, ובזכותה נפתחו שערי השמים. וראוי לכל איש ישראל להתבונן בזה היטב, מדוע הוא זה שבזמננו אינם משיגים כל כך את גודל ההפסד והחיסרון, ואיננו חשים באבלות החורבן כדבעי, ועל הדרך לפתיחת הלב לה'.

קבלת בזיונות - כזכות

וכאן המקום לציין, כי השייכות והרגשת הלב עם הרבוש"ע, שהוא תענוג עליון, מקבל האדם אחרי זאת שעושה דבר המנוגד להטבע, וכמו דאיתא בגמ' [גיטין לו:]: "הנעלבין ואינם עולבין, שומעים חרפתם ואין משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר: 'וְאַתְּחִיבֵם בְּצִמְצִימֵי הַשָּׁמַיִם בְּבִגְדֵי תַּלְתָּיִת' [שופטים ה, לא], וה' יגמור בעדו לטוב לו כל הימים בזה ובבא".

וכבר היה פעם שנשא הרה"ק רבי רפאל מברשיד את ידיו לשמים ואמר: "רבוש"ע תן לי בזיונות, תן לי, עוונותי מרובים ואיך אכפר עליהם, אם לא על ידי בזיונות ויסורין?" וכמוסיף על ענין ראשון, זאת וכיוצא בו, כי כל צער וצער שיש לו לאדם הריהו מזכך את נשמתו כדי להיות מקורב יותר לה', כי כל המצבים הקשים האלו המה פתח ושער להגיע על ידם לאור נפלא וטובה עצומה, וכמו שאמרו בזוהר הקדוש "ליכא נהורא אלא ההיא דנפק מתוך חשיכה", וכמו שהייתה ברייתו של עולם ויהי ערב ויהי בוקר, כלומר קודם ערב - חושך ואחר כך בוקר - אור. כי בעולם הגשמי אין שום אפשרות להגיע לאיזו דרגה ברוחניות, או לשפע בגשמיות, אלא רק לאחר שעוברים מצב של קושי וצער, שהוא כמסילה ושער להגיע אל הטובה המצופה מן העבר השני.

וזכורני מעשה שהיה עם בחור מבוגר בא בשנים, שהלך ל'מכבסה' בשביל לנקות את בגדו העליון החדש, לאחר שנפל עליו איזה לכלוך, וכשהגיע לקחתו בחזרה, מצא כתם לבן וגדול על פני הבגד מבחוץ, ובא בטענה אל הכובס על כך, והלה לא אבה לשמוע טענתו, עד שפרץ ביניהם ויכוח מר שנמשך זמן רב, ונגרם לו מזה הרבה עגמת

ובינו נא זאת, כי מה נורא הדבר הזה ששכחנו העיקר שנמצאים אנו בגלות. וכבר אמרו על מרן השפת אמת, שפעם הרגיע איזה אדם שגנבו לו את השטר"מל היקר שלו, באמרו: "העיקר שתזהר שלא יגנבו לך את הראש" ... ודי למבין. כי יחד עם חורבן הבית איבדנו גם כן את גילוי האלוקות, ואת הרגשת האהבה. והרי "רחמנא ליבא בעי" - שנצפה ונשתוקק לראות את מלכנו! ובגמ' [סנהדרין קו.]. הלשון הוא "הקב"ה ליבא בעי", ואילו בזוה"ק וברש"י שם הלשון הוא "רחמנא" בדווקא, כדי להורות לנו שאפילו מידת הרחמים אינה מועילה לבדה, אלא צריכים שהלב גם כן ימשך לענין זה, ועל ידי זכירת בית המקדש יכולין להתדבק בהארת בית המקדש.

וגדולי ישראל הרחיבו מאוד בעניין זה של טהרת הלב ופנימיות ההרגשה. וכבר אמר השרף מקאצק כי מי שאינו יודע להתאבל על חורבן בית המקדש, עליו להתאבל על חורבן עצמו. וידוע מאמר העולם כי היצר הרע רודף אחר האדם להרגו, ומכך שאין האדם צועק מפחד יראתו, סימן הוא לנו שהיצר כבר הרגו... וכך הייתה העבודה בימי קדם. וכדי לסבר את האוזן בדבר זה עד היכן הדברים מגיעים, יש לנו ללמוד ממה שאמר ה'חתם סופר' על בחור אחד, שלא נתן קולו בבכי בעת אמירת תיקון חצות בשיבתו הרמה, שצריך לבדוק אחריו, האם לא נחמץ חלילה. ובדורות שעברו גם אלו שלא נהגו לומר תיקון חצות, היו מראים לפחות את האבלות בדרכים אחרות, וכמו שאמר אחד הצדיקים שבאמירת "ובנה ירושלים" מכוון הוא על תיקון חצות. ואם כך הייתה נראית האבלות בימים עברו, מה נענה אנן אבתריהו.

ונפלא הוא להתבונן במה שמספרים, כי הגאון רבי יהושע לייב דיסקין בכל ימי שהותו בירושלים, לא התפלל יותר מפעמיים על יד הכותל המערבי משום שצערו היה כה גדול, עד כי כאשר היה שב לביתו משם, היה נופל ומתעלף מרוב תוגה וצער. ואף כשהיה רואה את הכותל מרחוק היו זולגות מעיניו דמעות מרוב צער ויגון. כתיב: 'פִּי אֵין חִפְץ בְּפִסְלֵימִים' [קהלת ה, ג] כלומר הקב"ה רוצה את הלב! וכמה חבל שהעולם עסוק בימים אלו בשאלות צדדיות, כמו האם מותר לשמוע מוזיקה כזו או אחרת, ובאיזה אופן מותר לרחוץ הגוף בצונן או בפושרין וכדומה, ונתעלמה מאתנו הנקודה העיקרית במהות ימים נשגבים אלו, שהיא להתאבל על ירושלים ולהשתוקק לקראת העתיד.

רחמנא ליבא בעי

ואם עסקינן בעניין הלב, כדאי להזכיר את המעשה הבא: בביהמ"ד של הבעש"ט התפלל יהודי כפרי פשוט ולו היה בן חסר דעה ל"ע. וכאשר הגיע בנו לגיל מצוות חשש אביו שמא יאכל חלילה ביוהכ"פ, ועל כן לקחו עמו לבית הכנסת. ולאותו בן היה חליל בו היה מחלל בעת שרעה את הצאן. והנה בעת תפילת מוסף פנה הבן לאביו וביקש ממנו, רוצה אני לחלל בחליל, וכשמוע זאת נבהל אביו הכיצד

ומה הייתה תגובתו? הוא הסתובב ואמר: "בורא כל העולמים, בא וראה מי כעמך ישראל הרי איזוהי אשה כשירה העושה רצון בעלה, ובוודאי בעלה גילה וסיפר לה את האמת - מה אני ומי אני", וכל זאת נעשה כי בכל מהותו היה שקוע בדביקות והרגשת מתיקות ועריבות עבודתו יתברך, ו"עוז וחדווה במקומו" כתיב, כי אין עצבות כלפי שמיא, ולכן לא תפס אצלו מקום כל העניינים האלו להקפיד על הזולת וכדומה, ומחל להם בלב שלם, ואדרבה מצא סיבה צודקת לכל ההשפלות הללו.

ורואים אנו בגודל מעלתו בלימוד זכות על אחרים שאף שראה מעשה דבר גנות ופסול, ניצל את הדיבור לגלות הטוב הטמון בו, ובעבור זה אכן זכה שכשמוזכרים שמו להתפלל בזכותו ורואים נפלאות מזה, כיון שגם בחיים חיותו היתה הנהגתו לעורר רחמים אפי' להמצעים אותו. וכדי לסבר את האוזן עוד עד היכא היה דן את כל העולם לזכות, הנה סיפור לפניך: בעת שהיה רב בפניסק סבל שם קשות מהמתנגדים לו, עד שבעש"ק אחד סמוך לכניסת השבת, לקחו אותו עם כל משפחתו ומטלטליו וזרקו אותם מן העיר תוך כדי בזיונות וחרפות וגידופים.

ובאותו זמן נשא הברדיטשוב'ער עיניו לשמים. וכה אמר: "רבנו של עולם, בא וראה מי כעמך ישראל. הם סברו שאיני ראוי לשמש יותר ברבנות, ועל כן מיד זרקו והשליכו אותי מעירם במסירות מחמת מידת האמת הטבועה בקרבם, כי אפילו שעכשיו הוא ערב שבת והכל עסוקים וטרודים לכבוד שבת, לא סבלו אותי לרגע". ואת הדברים הללו אמר בכוונה אמיתית, ועל כן זכה וזיכה את הרבים להיות באמת 'סנגורן של ישראל', כי הוכיח בעצמו שאוהב הוא את כל אחד מישראל באמת ובלב שלם ומבין ללבם, ואף בעתות הקשים ביותר רוחש הוא כלפיהם אהבה וחיבה גלויה.

גודל מעלת האדם המוחל על עלבונו

וחיבה יתירה נודעת לנו בגודל מעלת האדם המוחל על עלבונו, ומה גם שדן אותו לכף זכות שהצדק עמו, שזהו מובחר העבודה לגרום לו יתברך שמו תוספת תענוג וישמח ה' במעשיו, ומי יתן ללבם זה לאהבה וליראה את השם, ולעבוד אותו יתברך בדרך זה, ולבקש מהאל ליתן להם לב טהור ורחב לצאת מן המיצר, שלא יתפעל מהמקרים האלו. כי שכרו של זה המוחל על עלבונו הרבה מאוד, שזוכה לבנים צדיקים, וכדי לשאוב חיות בדבר הא לכם עובדא:

אביו של הרה"ק ר' אהרן קרליני'ער שמו היה ר' יעקב מקוברין. אותו רבי יעקב היה יהודי קדוש וטהור, פרוש מהבלי העולם הזה וגם ניהן בקול ערב, ועל כן מינו אותו לשמש כבעל תפילה ביום הכיפורים בביהמ"ד 'יאנעווא' בעירו. היה פעם בליל יוה"כ שהאריך בתפילה בלחש והתלהב עד מאוד, ושכח שהוא הבעל תפילה ושהקהל ממותינים לו שיסיים את תפילתו, וכך עמד והתפלל שעה ארוכה. כל המתפללים כבר סיימו את תפילתם והוא עוד עומד לפני העמוד ומחלה בתפילה ובתחנונים לפני בורא העולם עד שסיים לאחר זמן רב את תפילת הלחש.

נפש, מפני שלא היה שייך יותר ללבושו באופן כזה, וההפסד היה רב כי היה יקר מאוד בעיניו (ומסתבר שהכובס לא היה מזרע היהודים, שאל"כ היה צריך לשלם על ההפסד, עי' חו"מ סי' שו"ג). וכשיצא משם, פגש באיזה בחור שאותו הכיר קצת משנים קודמות [ואותו בחור חזר באותה שעה מהצעה של איזה שידוך שלא היה נראה לו לפי תנאיו], וסיפר לו מה שארע עמו עם הכובס בתארו את גודל הצער וההפסד שנגרם לו מזה, ונכמרו רחמיו עליו בחושבו, כי לא די שעדיין לא מצא את זיווגו, אלא גם מצטער ומפסיד ממון על ידי אנשים שאינם מהוגנים.

כל צער וצער שיש להאדם לטובה הוא

ובתוך כדי דיבור חשב אותו בחור, אולי השידוך שהציעו לי - ועתה חזרתי ממנו, היא הצעה טובה עבור הבחור המבוגר הזה? ותיכף ומיד קם ועשה מעשה, והציע את השידוך לבני משפחת הבחור, וכעבור אך יומיים ושלושה והסתיימו הדברים לטובה! ומכאן אנו רואים שכל צער שיש לו לאדם אינו אלא לטובה, על אף שלא תמיד זוכים לראות זאת בגלוי. וכן הוא הענין של בזיונות, הגם שאין אנו במדרגה ללכת ולחפש בזיונות בעצמנו, אבל כשמקבלים כבר את הבזיונות צריך לקבלם באהבה - ודבר זה מצוי בבחורים הנמצאים בביתם, ומידי פעם מתעורר וויכוח או דין ודברים בין האחים, וההורים מצדיקים את הילדים האחרים, על אף שלמעשה הוא צודק לחלוטין, ובכך נגרם לו בזיון וצער - עליו להיות בשמחה גדולה שהוא סובל את הבזיונות בבית ולא ברחוב.

מספרים על אחד מהצדיקים שסבל רבות מהמתנגדים כאשר עשה גדלות ונצורות להעמיד בעירו הדת על תילה, ולא רק שלא הקפיד עליהם, אלא אף התפלל אל ה' שלא יענשו בגינו, והוסיף לאמור בדרך צחות: לא די שהם מצערים אותי כל כך, אלא אף הם מטריחים אותי להתפלל עליהם שלא יענשו מן השמים בעבורי, וכך מבטלים אותי מהלימוד. ומה מאוד חובת גברא, לשקול בפלס מאזני שכלו כל תנועת איבריו ועקימת שפתיו ופתיחת עיניו והשמעת אזניו ופרטי חושיו, לעבוד את השם ולהתדבק בו, גם בעת שיסורין באים עליו, ולבלתי עשות היפך רצונו יתברך ולהתרעם עליו לומר, למה אירע לי כזה מקרה לא טובה, כי הכול היא בהשגחה פרטית מאיתו יתברך ולטובה, כי מדרך הטוב להטיב לברואיו, וזהו תכלית האדם שאפי' בעת צערו ישמח בה'.

וזה היה כוחם וזכותם של גדולי ישראל שזכו לאור באור החיים, על ידי היסורין שקבלו באהבה וברצון, ונתגלה אורם וחכמתם ותורתם בכל העולם, וכמו ה'אור החיים' הקדוש וכדומה, וזאת איפה לדעת כי לרוב הצדיקים הגדולים היה להם התנגדות גדולה מאוד, וזכו למה שזכו בגין אמונתם הזכה והתמימה.

כי אין אנו מעריכים מספיק גודל ההשגה ששיג האדם על ידי מדה זאת. בא וראה מה שמספרים על הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע שכידוע היתה לו התנגדות גדולה, שפעם הגיעה אשה ושפכה על פניו מים מגונים, ואף דברה כנגדו דברים שאין הדעת סובלתן.

ואחרי זאת שהודיע ה' אותנו כל אלה, ולאור כל זאת שדיברנו למעלה, עלינו להפנים ולשנן היטב, כי בזכות קבלת הבזיונות והבושות באהבה, ניתן לזכות למתנות נפלאות מן השמים, ובפרט כשמקבלים בזיונות למען כבוד השם יתברך ולמען השלום. ויקח כל אחד רמיזא דחכמתא איך יעבוד את העבודה לשבר את הטבע, כי רק אז יזכה להרגיש טעם ונועם התורה והמצוות. בא וראה כששואלים מאן דהו האם ברצונו להיות כמו החזון איש או החפץ חיים, או לזכות לכך שיהיה לו בן צדיק כזה, בוודאי התשובה תהיה חיובית. אולם השאלה היא מה אתה רוצה ומוכן להקריב בגין כך?! וכשתקבל את הצער באהבה, זו הזדמנות פז לזכות לכך.

ומעתה חשוב לנו לדעת, כי כל תורת היהדות תלויה לפי מה שפועם הלב של האדם עבור כבוד הבורא בפנימיות הנפש, ושאר כל הדברים הם כאפס אפסים, כי כל ההשפעה והחיות שמקבל הנפש היהודי, הוא מדבר זה שנשפע עליו ההארה גדולה ממעל לו מאשר הוא רוצה שנתרבה כבוד שמים ויתגדל ויתקדש שמה רבא. וגם ההשפעה שחברו מקבל ממנו הוא לפי הארות נפשו בטופח על מנת להטפח, זאת ועוד כל האור וההשפעה שמקבל האדם מהמצוה הוא זה הנעשה ע"י קשיים ומסירות נפש. וכעת הננו מבקשים מאת ה' צור ישראל קומה בעזרת ישראל, ופדה כנאומך יהודה וישראל, ויעזור השם יתברך שיתהפכו הימים האלו לששון ולשמחה, בהתגלות כבוד מלכותו יתברך בבנין בית המקדש וירושלים במהרה בימינו אמן כן יה"ר.

(מתוך 'שיחה מיוחדת')

אחד מעשירי הקהל שישב בקדמת בית המדרש לא הצליח עוד לכלוא את זעמו לנוכח התנהגותו של בעל התפילה, הוא ניגש אליו ולפני כל הקהל והעדה סטר על לחיו סטירה מצלצלת, כראוי וכיאה למי שאינו בוש לתת לקהל כולו להמתין שעה ארוכה בעודו מתפלל בלחש... רבי יעקב לא אמר מילה. הוא פנה אל העמוד בחזרה, ופתח באמירת התחנונים: "יעלה תחנונינו", וכו', בלי שכעס על הגביר שסטר לו ובייש אותו כל העדה הוא. התעלם לגמרי מהבזיון כאילו שלא קרה כלום.

אחר התפילה הגיע אליו אחד מהנגידים, שהבין שנתבזה מאוד ושבזיונות אלו שווים הון רב, וביקש לקנות ממנו את הבזיונות בכל סכום שיבקש. אולם רבי יעקב השיב לו - "אין לי מה למכור לך, משום שתיכף ומיד מחלתי לו על זה, ובפרט שהוא צודק בדבריו, שהרי באמת גרמתי לטירחא דציבורא"... ובזכות מעשהו זה נתבשר מן השמים, שלשנה הבאה יזכה לבן צדיק וקדוש שיאיר את העולם, וכן הווה.

ואם אנו קובעים בעצמנו הרגשה זו, שכל מה שמתרחש עמנו הכול מיד אבינו שבשמים שהוא מקור הרחמים, ואינו ממהר להאשים האחרים ומקבל את הבזיונות בקלות, אז נמשך עליו חסדים טובים מאת הבורא בגשמיות וברוחניות.

ידוע הוא זאת כי בכל שנה ושנה בימים אלו מתגלה אורו יתברך, על ידי זה שמתאבלים על החורבן נתקרב האדם לבוראו, ועל ידי זה כוחו רב הוא להתגבר על הנסיונות בעניינים אלו, ולכן נתחזק מאוד להתקרב אליו יתברך ולהתעלות בקדושה ובטהרה ובהשפעות גדולות.

המשך מעמוד 15 | הרה"ח אהרן כהן

ועכשיו, מול עיניו ולמול מראה עיני כל ישראל, נצנצה האבן שלו - שנבנתה והושמה בזכות מסירות נפשו באותו מוצאי יום חמישי. המילים נצצו לעברו בחן: **קביעת עתים לתורה.**

חבריו ומכריו שהתאספו בצהלה סביבו, שמחו לראותו חוזר לעצמו. "אילו הייתי יודע... אילו הייתי מבין אז בימי הגלות, ערכה של קביעת עתים לתורה, לא היה לי בכלל קושי וניסיון לרגע!", חייך משה חיים מאושר, כשפניו מוארות ועיניו בורקות מאור המצוה שזכה לקיים, עוד בטרם התגלה כבוד השכינה לעין כל...

אילו היינו מבינים ערכה של קביעת עתים לתורה...

לא היה לנו בכלל קושי וניסיון לרגע!

(מתוך עלון 'גדיל תורה' בעלזא תשע"ז)

לשליחת תגובות כתבו a0533185209@gmail.com

שוב חזרה המכה, והפסיקה את העבודה. לבסוף, האור נדלק ו... נשאר דלוק. לחץ העבודה התגבר פי כמה. כששעת סיום העבודה כבר נראתה כהלצה בעלמא.

גם זה עובר. בערב מצא עצמו בבית, מספר את גלגולי היום והחושך. מנסה בכל כוחו ובמעט ממוחו למלא את תפקידו בבית; לשמוע ולהתעניין מה היה עם בני הבית במשך היום...

עד היום הוא לא יודע, איך עיניו שכמעט נעצמו הבחינו בכלל בשעון. אך הוא ראה: השעון גילה שעוד חמש דקות מתחילה השעה הקבועה לתורה...

לרגע חשב; 'כן!', 'לא!'. ואז החליט בעקשנות יהודית: 'חוק ולא יעבור! קביעת עתים לתורה!'. "מסירות נפש לקביעת עתים!", הצטחק למול מראה בני ביתו, שלא ידעו האם הוא מסוגל עכשיו לצאת מהבית...

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית

שלוחה 2

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

שאומרים בכל בוקר, ואמר לי אז: "אי אפשר לומד את המשניות הללו בלי להבין את הפירוש..."

מפעם לפעם היה רושם לי שמות מבני המשפחה שאתפלל בעבורם בעת התפילה, מכח אמונתו הפשוטה בכל התפילה, ובפרט בכל תפילת תשב"ר.

בהיותי נער קטן לקחני פעם אחת למקום נופש לב' חודשים, מאמצע תשעת הימים ועד שבוע קודם ראש השנה, ונסענו לעיר 'אודווארד' (בגלילות קולטא), שם היה גר דודי ר' אברהם (ב"ר יום טוב) פעלדבויער (חתן זקני ר' דוד ווייס ז"ל), ועל אף שהיה בן צ"ה שנה - עדיין צם בתשעה באב. בעיירה זו 'אודווארד' לא היה רב קבוע, אלא שהיתה העיירה תחת מרותו של רב העיר הגדולה, כדרך הגלילות, והיה שם ת"ח שהיה הש"ץ והמו"ץ והשו"ב וגם המלמד ושמו הרב יהודה טייכמאן ז"ל, וקבע לי אאמו"ר זצ"ל שיעור עמו, ולמד עמי גמרא פסחים פרק 'כל שעה', והיה לי לרבי, ומאז נשארתי עמו בקשר לערך ארבעים שנה עד סוף שנותיו, כי שזה להינצל מהמלחמה והיה גר בלונדון. בהיותי ב'אודווארד' הגיע לשם בשבת קודם ראש השנה הג"ר אריה רייכהארט זצ"ל אב"ד קולטא שהיה גם רב הגלילות לומר 'דרשת שבת שובה', כדרך הרבנים שבשבתות לפני ראש השנה נסעו בגלילותיהם לומר 'דרשת שבת שובה'.

כשהייתי לומד עם אאמו"ר זצ"ל היה אומר לי הרבה פעמים בהתרגשות, שאין לשער עד כמה אנו צריכים לתת הכרת הטוב לרש"י ז"ל, שלי הפירוש שלא לא היינו יכולים להבין התורה.

אמי מורתי ע"ה הי"ד

אמי מורתי מרת ריקל ע"ה היתה צדקנית ותמימה מאוד ובעלת מידות נפלאות, וגם מידת החסד שבה היה להפליא. מנהגה היה לקום בכל יום השכם בבוקר, כדי שתוכל להתפלל כל תפילת שחרית כל יום, על אף שהיתה בעלת משפחה גדולה והיה לה הרבה עבודה. בעת תפילתה היתה מרבה תחנונים, ועדין מונח בזיכרוני איך שבכל יום בבוקר בעת שהלכתי לביה"ס היתה אמי ע"ה אוחזת עדיין באמצע תפילתה, והייתי מברכה: 'א גוטן טאג', והיא היתה משיבה ברמיזה (כי אחזה באמצע התפילה ולא יכלה לדבר). גם השגיחה מאוד על סדר התפילות של הבנים הקטנים, והיתה משגיחה עלינו שנתפלל מילה במילה.

מאוד היתה מזהירה אותנו על עוון לשון הרע ועל 'שלום' שבין אדם לחבירו, ומרגלא בפיה לומר שאם מדברים בתוך הבית אודות מישהו, צריכים לצייר במוח ולדמות שאותו אדם שמדברים עליו עומד עתה מאחורי הדלת ושומע כל מה שמדברים עליו.

(מתוך הספר רבינו הגדול אמרו)

לי ספר קטן עם פירוש המלבי"ם, ואאמו"ר שלח לי הגדה של פסח, כאשר בראשה כתב על ג' דפים את סיפור יציאת מצרים ב'דייטש' ובחרוזים, ושמי היה חתום על ראשי הבתים - כדרך הפייטנים.

בשנות המלחמה נמלטו אאמו"ר ובני עירנו ל'פרעשבורג' ויש תחת ידי מכתב שכתב אלי בשנת תש"א, בעצם ימי המלחמה הנוראה, וכתב בהתפעלות ובשמחה גדולה על מעלת ק"ק פרעשבורג, וסיפר שיש בעיר כל כך הרבה שיעורי תורה - עד שביום השבת הוא קצר מדי מלהספיק להשתתף בכל השיעורים הנאמרים ברבים, וגם הודיע לי בסיפוק רב שדירתו שם סמוכה לבית הכנסת ויש לו האפשרות להשתתף בשיעורים ובתפילה בציבור. באותו מכתב סיפר לי גם, שאחי הבחור שרגא יהודה הי"ד, הוא ממצטייני 'צעירי אגודת ישראל'. ובחבורתם יושב כבר משעה חמש בבוקר בבית המדרש ולומד, וכתב זאת בהתפעלות גדולה ובשמחה, ואף שהימים ההם היו בעצם ימי הסכנה גדולה וכולם היו בצער ובדאגה.

יש מכתב בעניין בטחון [הנכתב בשפת 'דייטש'] שכתב אאמו"ר לאחי הרב דוד יונה ז"ל בעת פרידתו ממנו, וז"ל בתרגום לשון הקודש: לבני האהוב דוד יונה! קח לך לדרך מאביך את המעט שהוא יכול לתת לך, אלה הם קשרי האהבה שאף אחד לא יכול לגזול ממך, קח עמך מתורותיו והוראותיו וכתבם על לוח ליבך! השי"ת תמיד ישמע לקולך ואף פעם לא תהיה לבד, בטח תמיד בה' ואף פעם לא תהיה לבד, קווה אל ה' בכל עת, בכל מה שהגורל יביא לך, ה' לא יעזוב אף פעם את הכורעים לפניו תמיד, כי רק הוא יודע מה שהעמיד יביא עליך ובוזה תהיה תמיד בטוח ומוגן מכל צרה וצוקה. מי שיש לו אמונת השם בלבו אינו צריך לדאוג מה שהמחר יכול להביא עליו, כי הוא לא ייטוש ולא יעזוב את הבוטחים בו ומצפים תמיד לישועתו. שים לבך בני יקירי לדברי המוסר שלי ואז אף פעם לא תצטרך לדאוג, אלה דברי אביך אוהבך, פעזניג, י"ב תמוז תרצ"ט.

גם ישנם תחת ידי כמה מכתבים משנות המלחמה שכתבם לבניו שכבר נמלטו מ'פרעשבורג', ומאוד מחזקם בביטחון בהשי"ת בכל המצבים, ועד כמה צריך להיות בשמחה ושלא לדאוג על העתיד, ומזכיר מאמר חז"ל (מכילתא פרשת בשלח) 'לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן', ופירש שהכוונה להמכירים שכל צרכיהם הם מהשי"ת.

זכרונות מימי נעורי

כשהייתי ילד בן שש לקחני פעם אאמו"ר זצ"ל אל גינה הסמוכה לביתנו, וישבנו על ספסל אחד, ולימד אותי את פרק 'איזהו מקומן'

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

זצוק"ל הורה לי לבחון את התלמידים והזהיר אותי קודם מעשה: "את האמת בנוגע לידיעותיו של כל בחור, תציין לעצמך בדף נפרד. אבל כל בחור כלפי עצמו צריך לחוש בסיום המבחן, כי היטיב להשיב לאשר נשאל! אסור שבחור ייפול חלילה ברוחו, אלא אדרבה, ירגיש שהצליח, ומתוך כך ימשיך לשקוד על תלמודו ביתר שאת וביתר עוז". האדמו"ר מסקווירא בעצמו לא היה אומר אף פעם מוסר לאף בן אדם! אף על פי כן, כל מי שהסתובב לידו ידע היטב מה רוצה ממנו האדמו"ר, גם בלי שדיבר עמו.

(מתוך 'אריה שאג' - בין המצרים)

שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך סתם את הדברים, והזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל". כדי שדברי המוסר יקלטו באזני השומעים יש לומר אותם בצורה מכבדת, לתת לשומע תחושה נעימה, ושלא יחוש שמישהו 'מעליו' מורה לו מה לעשות, ומה לא, ואיך להתנהג.

לרומם, לא להשפיל

בשנת תשכ"ב, שימשתי לזמן מה כממלא מקום של אחד ממגיד השיעורים בישיבת סקווירא בארצות הברית. האדמו"ר מסקווירא

יושבי קרנות או אנשים הרצים כל ימיהם אחרי ההבל, ובסוף ימיהם אין בידם לא תורה ולא מעשים טובים, ולבית עולמם הם הולכים כדלים וכרשים חסרי כל. "משם פנינו לפארק קטן בלב בני ברק, ותתפלאו לשמוע, אבל אחרי חיפוש קדחתניים הצלחנו למצוא דבר כזה בבני ברק הצפופה... שם ישבנו לפוש ולסכם את אשר חוונו במהלך היום, ומשם שבו הילדים ששים ומשחים לבתיהם שבאזור השרון, כשהם מלאים בחוויות יוצאות דופן, וכשבלבם ההחלטה הברורה והחד משמעית: בשנה הבאה, הם לומדים בישיבה!".

"קודם לכן פקדנו את קברותיהם של רבותינו גדולי הדור בבית העלמין בבני ברק, ובמיוחד את ציוניהם של רבינו הגרא"ל שטיינמן, ורבינו הגר"ח קנייבסקי זיע"א, שם נשא דברים נרגשים הפעיל הוותיק הרב אליעזר הילמן, שעורר את הלבבות והציע למשתתפים לקבל על עצמם איזו קבלה טובה ברגעים נפלאים של התעוררות זו. "לאחר השיעור של רבינו הגר"ג שליט"א, פנינו לשמוע הרצאה מפיו של הדרשן הרב ליאור גלזר, שכדרכו לא השאיר את הבחורים אדישים, ולא חסך בתיאורים חיים וצבעוניים, אודות ההבדל העצום בין מי שזכה ונפל בחלקו להיות מיושבי בית המדרש, לעומת אותם

ולפעמים הוא אפילו נהיה מר!"... מתיקות התורה היא רק בריכוז כל מחשבתנו בה, בלי לחשוב על הבלי העולם הסובבים אותנו, רק אז נרגיש במתיקות העצומה של התורה.

האורה: "תגיד לי האם יש לך פצעים בפה?", "כן!", השיב האורה, "יש לי פצעים בפה", אמר לו המארח: "עכשיו מובן, הדבש הוא מתוק כל עוד אין פצעים בפה, אבל כשיש פצעים, אז הוא הופך למר וכואב!". אמר לו הרב שטיינמן: "התורה היא מתוקה מדבש! אבל כל זה כשאוכלים אותה ואין פצעים בפה, שאין דברים אחרים בראש! אבל כשיש דברים אחרים בפה ובראש, אז לא מרגישים במתיקות הדבש

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

David Cohen/Flash90

- ◆ על מה רומזים שני ה'עוקצים' שעל גג האות ב'?
- ◆ מה הורה רבי עקיבא איגר לעשות בספר התורה שנכתב עבורו?
- ◆ מה הקשר בין האות ט' לאות ל'?

באות פ', וכן יש להקפיד שקצה זה לא יגע בגוף האות מבפנים.
• האות י' בכת"ב סת"ם, מורכבת מארבעה חלקים: 1. 'גג', קו עבה וקצר. 2. 'רגל', קו קצר יחסית לרגל האות ו'. 3. 'תג', קו קצר היוצא מהזווית השמאלית העליונה של הגג. 4. 'עוקץ', קו קטן היוצא מהזווית השמאלית התחתונה של הגג, המכונה 'עוקץ דרבנן תם'. ובהעדר הרגל, או העוקץ - האות פסולה; ובהעדר התג - יש אומרים שהאות כשרה, אך לכתחילה חובה לתקנה.

• האות כ' בכת"ב סת"ם, מעוגלת בשתי פינות הימניות, העליונה והתחתונה. ואם אחת הפינות עשויה כזווית חדה, האות פסולה. (ויש חולקים).

• באותיות הסופיות הארוכות, יש להקפיד שאורך האות יהיה כפול מרוחבה. ובאות ר', יש להקפיד על כך במיוחד, משום שאם רגל האות אינה ארוכה דיה, היא עלולה להראות כאות ר'.

• האות ל' בכת"ב סת"ם, מורכבת מצורות האותיות כ' וז'. ויש שכתבו, על פי הזוהר הקדוש, שהאות ל' היא כעין צורת אות ט' שנהפכה, וחלקה השמאלי נפתח והזדקר כלפי מעלה.
• האות מ' בכת"ב סת"ם, מורכבת מצורות האותיות כ' וז' - צורת האות כ' מימין, וצורת האות ו' משמאל - המחוברות בראשן.

• את האות נ' בכת"ב סת"ם, יש לכתוב באופן שתחתית האות תהיה ארוכה יותר מגג האות, כדי שלא תראה כאות ב', או כאות כ', שבהן גג האות שווה באורכו למושב האות.

• צורת האות ן' הסופית בכת"ב סת"ם, זהה לצורת האות ז', אך ארוכה ממנה. וכאשר היא נכתבת בסמוך לאות פ', לדעת רוב הפוסקים, חובה להאריכה אל מתחת לאות פ'.

מהלכות צורות האותיות א' עד נ'

• באות א' בכת"ב סת"ם, יש לחבר את צורת הי"י הימנית לאיזור האמצע של הקו האלכסוני, ואת צורת הי"י השמאלית - לחלקו העליון של הקו.

• על גג האות ב' בכת"ב סת"ם, ישנם שני 'עוקצים', הרומזים על בורא העולם: העוקץ השמאלי מרמז כלפי מעלה, אל השי"ת, והעוקץ הימני, הנוטה לכיוון האות א' שלפני האות ב' - מרמז על "ה' אחד ושמו אחד".

• מנהג הסופרים בכת"ב האות ג', לשפץ מעט ימינה את הרגל הימנית של האות, כדי שהרגל השמאלית המחוברת אליה, לא תבלוט החוצה לשמאל.

• באות ה' בכת"ב סת"ם, יש למקם את הרגל השמאלית (מימין לשמאל) במקביל לקצה השמאלי של גג האות, וכן יש להקפיד שתחתית הרגל השמאלית תהיה מקבילה לתחתית הרגל הימנית.

• חכמינו ז"ל אמרו שהאות ו' במילה שלום שבפסוק: "לְכַן אָמַר הַנְּיָיִן לֹא אֶתְּרִיתִי שְׁלוֹם", היא 'קטועה', וישנן שיטות שונות בביאור הדבר. ורבי עקיבא איגר, בנוגע לספר התורה שנכתב עבורו, הורה ליצור חתך ברגל האות, מתחת לשיעור האורך המינימלי הנדרש לאות ו'.

• לדעת רוב הראשונים, האות ח' בכת"ב סת"ם, מורכבת משתי צורות של האות ז', המחוברות באמצעות 'חטוטרות'; ובצורת הז' הימנית, יש לעגל את הפינה הימנית העליונה. ויש להוסיף תג בקצה השמאלי של גג האות, על פי שיטת רש"י.

• באות ט' בכת"ב סת"ם, יש לעגל את הקו הימני של האות לתוך חלל האות, אך אין לכופפו בצורה הדומה לכיפוף הגג